

ARHEOLOŠKI MUZEJ ZADAR

Trg opatice Čike 1, 23000 Zadar, tel. 023/250-516, 250-542, faks 023/251-033

URL: <http://www.donat.com/arh/>, e-mail: mpetricic@amzd.hr

1. SKUPLJANJE MUZEJSKE GRAĐE

1.2. Terensko istraživanje

Planirana arheološka istraživanja

- Druga faza zaštitnih arheoloških istraživanja na predjelu Relja

Od siječnja do 16. rujna nastavljena je druga faza zaštitnih arheoloških istraživanja na predjelu Relja investitora Arsenal holdinga, odnosno Trgovačkog centra.

Istraživana površina, zajedno s četiri naknadno porušena privatna stambena objekta koja su se nalazila u zoni građevinskog zahvata iznosila je oko 4.000 m². Otkriveno je 525 antičkih grobova. Od toga broja 347 je incineriranih ukopa, 98 ih je s obredom inhumacije, a za 81 poziciju moguće je kazati da su uništeni grobovi neodredivog ritusa pokopavanja. U paljevinskim i inhumiranim ukopima opažena je iznimno raznolika tipologija načina pokopavanja.

Na istočnom dijelu zone obuhvata zaštitnih arheoloških istraživanja, nedaleko od crkve sv. Ivana, pronađen je dio arhitekture starokršćanskog kompleksa i uništene zidane kasnoantičke grobnice. Jedan od kasnoantičkih ukopa imao je grobnu raku načinjenu od sekundarno upotrijebljenoga antičkog sarkofaga.

Iznimno bogati prilozi zapaženi su u incineriranim grobovima. Od priloga prevladavaju različiti stakleni recipijenti, posebno staklene urne, vrčevi četverokutnog tijela, plitice ... Među staklenim nalazima ima i vrlo raritetnih oblika kao što su stakleni lijevci, sirijski reljefno ornamentirani vrčići, reljefna riba, riton te čaša s grčkim tekstom i dr. Pronađen je i velik broj nakitnih predmeta i kozmetičkog pribora - ogledala, pincete, koštane igle i pikside, keramičke uljanice, čaše i plitice.

Na terenu je pronađeno nekoliko ulomaka nadgrobničkih spomenika. U bunaru kružnog presjeka na zapadnom dijelu iskopa bio je bačen jedan cjeloviti cipus zadarske skupine. Nema dvojbe da je bunar bio u funkciji na antičkoj nekropoli, odnosno po tehnici gradnje može se pretpostaviti da je izgrađen u predrimsko vrijeme.

Na osnovi preliminarne pregleda pronađene građe te po tipologiji ukopa moguće je ustvrditi da je kronološki raspon ukopa na tom dijelu nekropole Jadera od ranog 1. do 4. st. Kasniji horizont 5. i možda 6. st. moguće je iščitati u zoni ispred crkve sv. Ivana. Većina ukopa ipak datira od kraja 1. do 3. st. Uočeno je također da je rani horizont početka 1. st. na nekoliko pozicija uništen kasnijim ukopima. Istraživanja su vodili dr. Ivo Fadić i zamjenica voditelja Timka Alilhodžić.

- Arheološka istraživanja na lokaciji Vrt Relja

Od siječnja do lipnja nastavljena su zaštitna arheološka istraživanja na lokaciji Vrt Relja, odnosno na budućem poslovno-stambenom centru Duca u Zadru. Istraženi prostor otkrio je vrlo raznovrsne

ukope iz predantičkoga, antičkoga i kasnoantičkog razdoblja. Otkriveno je 406 grobova s kronološkim rasponom od 1.300 godina. Pronađeni su i liburnski grobovi s nalazima iz 7. st. pr. Krista, a posljednji horizont ukopa pripada najvjerojatnije razdoblju kasnog 5., odnosno 6. st.

Od ukupno 12 potencijalno identificiranih grobova veći je broj pod kosturom imao podlogu od sitnog šljunka. Nekoliko vrlo karakterističnih nalaza (velike lučne fibule s jantarnim zrnem, brončane ogrlice, duge brončane igle s jantarnim zrnima ...) datiraju horizont liburnske nekropole u 7. st. p. Krista. Nove spoznaje dobivene su i o iznimno bogatoj tipološkoj različitosti ukopa incineriranih i inhumiranih pokojnika antičkoga i kasnoantičkog razdoblja (1. do 5. st.). Osim uobičajenih kamenih i keramičkih urni u koje su polagani paljevinski ostaci pokojnika, ili spomenutih kombinacija sa staklenim urnama (*ollae cinerariae*), zanimljivi su i incineriran i grobovi u grobnoj raci načinjeni od tegula. Najčešći su skeletni ukopi oni s grobnom konstrukcijom od tegula i imbreksa u obliku sanduka ili s "krovom na dvije vode". Nekoliko inhumiranih grobova horizontalno je pokriveno tegulama koje su povezane imbreksima, no grobnu im raku čini ožbukana zemlja. Oba ritusa pokopavanja zabilježena su uglavnom unutar grobnih parcela.

Na jugoistočnom dijelu nekropole otkriven je horizont skeletnih ukopa na redove, u zemljanoj raci bez ikakve grobne konstrukcije. Orijehtacija skeleta je istok - zapad; glava pokojnika je na zapadu, odnosno "pogled" mu je usmjeren prema istoku. Naime, svi pokojnici na prsima imaju prekrížene ruke, bez ikakvih su priloga, a od nalaza su pronađene brojne alke, jedna željezna pojasna kopča i mnoštvo željeznih čavala. Poneki nalaz novca trebao bi potvrditi pretpostavke o vremenu nastanka tog dijela nekropole. Naime, nekropola na redove, koju je po cijelom nizu elemenata moguće datirati u horizont od kraja 5. do kraja 6. st., na prostoru Zadra, kao ni na širem gradskom području, nije do sada bila ustanovljena.

Uz bogate nalaze i priloge, iznimna su vrijednost i pronađeni zidovi grobnih parcela. Ustanovljen je njihov s i perimetar širenja, čime je najvjerojatnije utvrđen kraj prostiranja nekropole antičke Jadere prema jugozapadu. Čak ni željeznodobni ukopi, kao ni oni s kraja 5. ili 6. st. nakon Krista, ne izlaze izvan spomenutog perimetra prema jugozapadu.

Istraživanja su vodili dr. Ivo Fadić i njegova zamjenica Timka Alilhodžić.

- Crkva sv. Jere u Korlatu

Od 10. do 13. siječnja trajala su istraživanja kod crkve sv. Jere u Korlatu. Bio je to nastavak istraživanja iz 2005., koja su započela 14. studenoga i trajala do 23. prosinca. Radovi su nekoliko puta prekidani zbog čestih višednevnih kiša i jakih bura. Otvorene su dvije sonde, a u dvije prethodno otvorene nastavljena su istraživanja. Veliki je posao obavljen na preslaganjem kamenja urušenih zidova crkve sv. Jere (sa sjeverne i istočne strane). Istražena su tri groba, od kojih su u dvama djeca. Skromni nakitni nalazi upućuju na kasni i novi vijek. Groblje i crkva leže na ostacima rimskoga gospodarskog sklopa.

Usporedno s tim radovima otvorene su dvije sonde na položaju Polja, koje se nalazi dvjestotinjak metara sjeverozapadno od crkvice sv. Jere. Istražena su dva groba s grobnom arhitekturom, ali nisu dali nalaze. Pretpostavljamo da je riječ o srednjovjekovnom groblju koje dosad nije evidentirano. Istraživanja je vodio Radomir Jurić.

- Velika pećina u kanjonu Kličevica kod Benkovca

Dana 13. veljače započeta su istraživanja Velike pećine u kanjonu Kličevica kod Benkovca. Radovi su trajali do 21. veljače, ukupno 8 radnih dana, a provedeni su u suradnji s Odsjekom za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Velika pećina na zapadnoj strani kanjona Kličevice otprije je poznata kao arheološki lokalitet na temelju površinskih nalaza kremenih artefakata iz vremena srednjeg paleolitika (kultura musterijena). Pećinski lokaliteti s nalazima iz starijega kamenog doba izuzetno su rijetki na tom području i do danas nijedan nije sustavno istražen. Ovogodišnja istraživanja podrazumijevala su izradu geodetske snimke špilje kao osnovne podloge za rad i probno sondiranje kako bi se ustanovila stratigrafija nalazišta. Nacrtan je tlocrt špilje s kvadratnom mrežom i presjecima, a sonda dimenzija 2,5 × 1 m postavljena je u glavnoj špiljskoj dvorani, 22 m od ulaza. Istraživanje je provedeno suvremenom metodom iskopavanja paleolitičkih špiljskih nalazišta. Uzimane su tri dimenzije položaja svakog nalaza veličine 2 cm ili više, uz obvezno prosijavanje i ispiranje sedimenta. Ustanovljeno je više slojeva s nalazima musterijenske materijalne kulture, koja se gotovo uvijek povezuje s neandertalcima, te ostaci faune. U sondi je prikupljeno i ucrtano 105 nalaza, a osim toga, više je nalaza pronađeno i u situ prilikom ispiranja sedimenta. Lokalitet je vrlo perspektivan za daljnja istraživanja. Riječ je o prvom špiljskom i prvom paleolitičkom nalazištu u regiji koje sadržava tragove najranijeg čovjekova boravka na ovom prostoru.

Istraživanja je vodila Natalija Čondić.

- Položaj poslovno-stambenog centra Hyppo banke u Zadru

Na položaju poslovno-stambenog centra Hyppo banke u Zadru dovršena su u prvoj polovici godine sondažna arheološka istraživanja, započeta u siječnju 2004. g. Velik dio zemljišta na kojemu se gradi spomenuti centar nije imao nikakve kulturne slojeve, premda je šire područje već poznato kao arheološka zona nekropole antičke Jadere. Kulturni su slojevi ustanovljeni samo uz zapadni dio terena, što se potvrdilo i u kasnijim zaštitnim istraživanjima budućega parkirnog prostora i ceste. U posljednjoj je kampanji otkriveno više od stotinu grobova, većinom paljevinskih, s iznimno vrijednim nalazima. Na položaju budućeg parkirališta ustanovljeni su i dijelovi zidanih grobnih parcela. Arheološkim istraživanjima utvrđeno je da se rana antička nekropola širi i na tom dijelu grada, te da se sa sigurnošću može utvrditi granica širenja nekropole prema jugu, od nekadašnje glavne komunikacije za antičku Jaderu.

Istraživanje su vodili dr. sc. Ivo Fadić i Timka Alilhodžić.

- Katedrala sv. Jakova na Udbini

Od 15. rujna do 16. listopada provedena su sustavna istraživanja katedrale sv. Jakova na Udbini. Bio je to nastavak prošlogodišnjih istraživanja koja je izveo zadarski Arheološki muzej, u suradnji s Muzejom Like iz Gospića. Istraživanja su provedena financijskom potporom Ličko-senjske biskupije. Radilo se na nekoliko položaja: unutar svetišta i lađe stolnice sv. Jakova, uz južnu dogradnju i uz pretpostavljeni biskupski dvor. U središnjem dijelu lađe doprlo se do razine brojnih grobova. Međutim,

zbog ograničenih sredstava i vremena nije se išlo niže jer bi se istraživanja umnogome produžila. Ipak su istražena i dokumentirana 4 groba (191, 192, 193, 194).

Pronađeno je ukupno 8 brončanih prstena-vitica, 2 novčića i manja brončana aplika. U istraženim slojevima pronađeno je više ulomaka grube kasnosrednjovjekovne keramike i nešto ulomaka gotičkoga kamenog pokućstva.

Istraživanja je vodio prof. Radomir Jurić.

- Crkva sv. Petra u Starigradu-Paklenici

Potporom Ministarstva kulture RH, od 23. kolovoza do 7. studenoga (s povremenim prekidima) provedena su arheološka istraživanja dijela okoliša i crkve sv. Petra u Starigradu-Paklenici. Bio je to nastavak prošlogodišnjih istraživanja.

Radilo se unutar kv. 7, 8 i 45. Ukupno je istraženo 17 grobova, a s prethodno istraženima, to je ukupno 205 grobova. Pokojnici su polagani u grobove s grobnom arhitekturom ili izravno u zemlju. Prevladavaju grobovi s grobnom arhitekturom.

I ove su godine postignuti zanimljivi stručni i znanstveni rezultati. Pronađen je nakit i uporabni predmeti (najviše prstenova, staklena perlica, brončana puceta, brončana alkica, željezna strelica i dr.). Pronađeni predmeti datiraju se od kasnoga srednjeg vijeka do novog vijeka.

U crkvi sv. Petra iskop je produžen prema zapadu. Iz crkve je izneseno nekoliko debljih kamenih ploča, koje su nekada pokrivale grobove, a dosad su bile ugrađeni u pod crkve. Na jednoj je ploči reljefno isklesan križ jednakih krakova, a na drugoj je isti takav križ koji je dosta otučen. Crkva je u vrlo lošem stanju i na njoj treba što prije započeti konzervatorski zahvat kako bi se zaustavilo daljnje propadanje.

Istraživanja je vodio prof. Radomir Jurić.

- Stari grad u Pagu

Od 7. do 21. prosinca provodila su se arheološka istraživanja u Starom gradu u Pagu. Naime, zbog pregovora o istraživanju na privatnom zemljištu, na kojemu se nalaze sakralni i stambeni objekti, skladišta soli i dr., istraživanja su započeta nešto kasnije nego što je bilo planirano. Radilo se uz svetište zborne crkve (Gospa od Staroga grada), južno od franjevačkog samostana, uz gradske bedeme i u tkivu grada.

Dobiveni su zanimljivi stručni i znanstveni rezultati, uglavnom o urbanizmu grada (velik je posao obavljen ucrtavanjem niza sačuvanih objekata na geodetskom planu - crtač I. Čondić). Otkriveno je i više grobova iz kasnoga srednjeg vijeka te više ulomaka zemljanog posuđa, također iz kasnoga srednjeg vijeka..

Istraživanja je vodio prof. Radomir Jurić.

- Ranohrvatsko groblje na položaju Vinogradine u Radašinovcima kod Benkovca

Potporom Ministarstva kulture RH nastavljena su arheološka istraživanja ranohrvatskoga groblja na položaju Vinogradine u Radašinovcima kod Benkovca. Logističku potporu pružio je Grad Benkovac

(za odvoz hrpa zemlje koje su nastale prethodnim istraživanjima osiguran je bager i kamion).

Istraživanja su obavljena od 12. lipnja do 19. srpnja (ukupno 19 radnih dana).

Radilo se na dva različita prostora groblja: sjeveroistočnom kutu i jugozapadnom profilu, u ukupnoj dužini od 17 m i širini 2 m, te na prosječnoj dubini 80 cm. Na tom dijelu nije nađen nijedan grob, samo jedna veća rupa promjera 2 m, s mnogo sitnog kamenja, čija namjena nije definirana. Međutim, iskop je produžen i proširen prema sjeverozapadu (dimenzije 6 x 6, 5 m x 0, 60 m), gdje je istraženo 11 novootkrivenih grobova, tako da je u svim dosadašnjim kampanjama otkriveno i istraženo ukupno 95 grobova. Nakitni predmeti pripadaju dosadašnjem repertoaru nalaza (jednolagodna naušnica, prsten). Grobovi su građeni od kamenih obložnica ili neobrađenog kamenja poslaganoga u 2-3 reda, a zatvoreni su kamenim pločama. Orijentacija je više-manje ujednačena, istok - zapad (glava na zapadu), premda je nekoliko grobova orijentirano u smjeru sjever - jug. Nađeni predmeti datiraju se od sredine do kraja 9. st. i pripadali su, kao i groblje, pokrštenim Hrvatima koji se još nisu pokopavali uz crkve.

Iznimno vrijedna osteološka građa prosljeđena je na Odsjek za arheologiju HAZU u Zagrebu, gdje će se provesti antropološka analiza. I dosad se to obavljalo u istom Odsjeku, pa su rezultati uvršteni u upravo tiskanu knjigu *Bioarheologija* autora prof. dr. Marija Šlausa.

Istraživanja je vodio prof. Radomir Jurić.

- Antička luka u Zatonu kod Zadra

Od 1. do 14. rujna Odjel za podmorsku arheologiju Arheološkog muzeja u Zadru obavio je, većim dijelom sredstvima Ministarstva kulture, podmorska arheološka istraživanja na dijelu antičke luke u Zatonu kod Zadra. Nakon dvogodišnje stanke, istraživanja su nastavak onih iz 2005. g., kada je nastavljeno istraživanje trećega liburnskog broda - serilije.

Istraživanje je bilo fokusirano na eventualno vađenje ostataka treće serilije. To je, međutim, bilo povezano s dobivanjem sredstava za grijače bazena, čime bi bilo moguće započeti konzervaciju druge serilije, izvađene još 1987. g., te oslobađanje bazena za desalinizaciju. Stoga se prešlo na dio nezavršenog posla iz 2005. g., kao i na dio planiran za ovu godinu. Nastavljeno je istraživanje unutar kvadranata A i B odnosno njihovih potkvadranata dimenzija 1,25 x 1,25 m. U kvadrantu A1/1 istraženi su slojevi 5-8, dok je u kvadrantu B1/4 dokraja istražen sloj 6. Istraživanje je dalo prilično izdašne nalaze različitog tipa, a svaki predmet nađen unutar njih ima svoje x, y i z mjere, uzimane od graničnih linija pojedinih potkvadranata.

Kao i prijašnjih godina, cijela je kvadratna mreža bila orijentirana prema koordinatnom sustavu, a tijekom i nakon završnog dijela istraživanja situacija je snimljena digitalnim fotoaparatom, uz korištenje referentnih točaka koje će omogućiti 3D izradu slike nalazišta.

Ove su godine mnogo manje skupljane životinjske kosti, ljuštore školjaka i ostaci pršljenova riba, koji će biti podvrgnuti analizi, a kao i obično, najveća je pozornost pridana arheobotaničkoj analizi biljnih ostataka iz slojeva luke. Svi ti nalazi omogućit će rekonstrukciju prehrane antičkih mornara.

Unutar kvadranata nađeno je dosta keramičkog materijala, ali i nešto stakla i kostiju što potvrđuje datiranje te luke u prva tri stoljeća nakon Krista. Jedini dokraja istraženi kvadrant jest A1/1, gdje se na dubini od 75-80 cm došlo do sterilnog sloja sipkog pijeska. Kako se radilo i u kvadrantu B1/4, pokazalo

se da ima vrlo mnogo materijala koji je samo djelomično mogao biti izvađen. U oba istraživana potkvadranta i ove su godine pronađeni veći komadi kože. Međutim, kako je riječ o organskome materijalu podložnom razgradnji, takvi su nalazi vrlo teško uočljivi.

Jednako je važan i nalaz 45 cm dugačkog ostatka konopca, kao i potpuno sačuvan smotuljak, vjerojatno tankog konopca ili kakve biljke. Možda je najzanimljiviji nalaz komada nekakvog prepleta od nepoznatog materijala, veličine 25x25 cm.

- Podmorska istraživanja na Južnom grebenu kod otoka Silbe

U drugoj polovici rujna obavljena su kratka podmorska istraživanja na Južnom grebenu kod otoka Silbe. To je nastavak istraživanja rimskodobnog brodoloma iz sredine 1. st., o kojemu je 2004. g. u Arheološkome muzeju priređena izložba.

Na Silbi je provedeno ukupno pet (5) radnih dana. Kako su sredstva za takav tip dubokih istraživanja nerazmjerno malena i sasvim nedovoljna za suvislo istraživanje, napravljeno je ono što je bilo moguće. Jedan je dan bio potreban za postavljanje sidrenih konopa, spuštanje mamut sisaljki na dno i za otkrivanje dijela nalazišta predviđenog za istraživanje. Još je jedan dan potrošen za punjenje pijeskom 70-ak velikih plastičnih vreća, koje su na taj način bile pripremljene za završno zatrpavanje posljednjega, petog dana istraživanja. Tako je tijekom dvaju radnih dana odrađen dio pripremnih i završnih poslova.

Radilo se na kvadrantima 21-25, svakome veličine 2,5x2,5 m. Kao i većina dosada istraženih kvadranta, i ti su kvadranti (osim kv. 21) bili prekriveni većim i manjim, pretežito pločastim kamenom, koji je očito bio dio broskog tereta. Kako je nivo sloja spušten za 0,30 - 0,35 cm, znači da je očišćeno oko 8 m³ kamena.

Osim vađenja kamena, intenzivno se radilo i mamut sisaljkama, kojima je uklanjan pijesak. Na taj su način u svim kvadrantima otkriveni daljnji drveni dijelovi brodske konstrukcije, uz niz izoliranih nalaza brončanih čavala koji su je držali na okupu. Zbog kratkoće vremena koje je ekipa imala na raspolaganju nije se moglo ići u detaljno čišćenje nego se time niz kvadranta 21-25 pokušao što bolje pripremiti za istraživanje i dokumentaciju sljedeće godine.

Među materijalom se ističu ulomci dviju amfora i necjelovito sačuvan vrč, nedvojbeno dio inventara koji je pripadao posadi, određen broj brončanih čavala i ulomci drva.

Rekognosciranje

U drugoj polovici rujna i početkom listopada obavljeno je sustavno podmorsko rekognosciranje na sjevernom dijelu zadarskog akvatorija. Ukupno je pregledano 13 pozicija za koje su postojale informacije o nalazima.

- Prvi je lokalitet bila uvala Pržine na otoku Molatu, gdje je evidentiran pretežito kalcificiran nalaz rimskih tegula i imbreksa, očito ostatak brodoloma koji je završio u plitkome moru. Obavljeno je mjerenje, skiciranje i snimanje. Dubina 4 m.
- Pregledana je "pličina" odnosno brak u kanalu otoka Silbe, gdje je silbanski ribar na dubini od 19 m našao necjelovitu amforu. Pregledan je teren do dubine 25 m - bez rezultata.

- Na Južnom je grebenu pregledano dosta prostora do dubine od 45 m. Išlo se tragom informacija o postojanju objekata dobivenih sonarom s broda Hidrografskog instituta. Kako je riječ o velikoj dubini, možda nije uspješno pregledana baš točna lokacija.
- Zanimljivi su rezultati bili na trećoj pličini, zapadno od Zapadnoga grebena kod Silbe. Nalazi dijelova amfora Dressel 20 prvi su nalaz iz brodoloma s tim tipom amfora na Jadranu. Uz njih je nađeno i dosta gruboga keramičkog posuđa - uglavnom plićih zdjela. Dubina do 38 m.
- Na drugoj pličini, zapadno od Zapadnoga grebena, evidentiran je brodolom s teretom tegula. Uz njih su nađeni i manji ulomci keramičkog materijala. Dubina do 27 m. Na istoj su se lokaciji pokušala naći i dva kamena sidra, prema informacijama na 36 i 40 m dubine, ali bez uspjeha.
- Na prvoj pličini, uz Zapadni greben, pregledali smo slijedom informacija, davno opljačkan lokalitet na dubini 9-37 m. Pronašli smo jednu čitavu amforu i veći dio druge amfore tipa Lamboglia 2.
- Tragom informacija pregledali smo okruženje otočića Crnjikovac i Maslinovac uz otok Ist, do dubine 20 metara. Bez rezultata.
- Na otoku Istu pregledali smo poznati lokalitet u uvali Dumboka do dubine 48 m. Lokalitet je devastiran, s amforama Lamboglia 2 i nešto keramičkog posuđa.
- Pregledana je uvala Banve na otoku Olibu - pronađena je raznovrsna keramika u plitkome moru. Na kopnu su otkriveni ostaci antičke arhitekture i starokršćanske crkve.

Sva tri opisana istraživanja vodio je dr. sc. Smiljan Gluščević.

• Banovac u Ninu

Od 20. rujna do 15. prosinca Arheološki muzej Zadar - Muzej ninskih starina proveo je sedmu po redu arheološku kampanju na lokalitetu Banovac u Ninu. Primarni je cilj bilo otkopavanje slojeva unutar građevine i utvrđivanje odnosa građevine prema sjevernoj antičkoj cesti. Na samom početku djelomice su završeni radovi u sondi V, kvadrantu 28, gdje je u cijelosti otkriven sjeverni zid građevine u dužini 5,30 m. Time je definirana prostorija 11, kao i odnos zida 6 prema sjevernoj antičkoj cesti. Uzduž sjeverne (vanjske) strane zida 6, u rovu širine 50 cm, otkriveni su ostaci odvodnog kanala, koji prati vanjsku stranu građevine. Ovogodišnjim iskopom ustanovljena je dužina sjevernog zida građevine (domus) u dužini 33 m, te se i na tom sjeveroistočnom uglu građevina nastavlja ispod profila. U nastavku radova započelo je iskopavanje u sondi VII, koja obuhvaća kvadrante 25, 26, 27, sjevernu trećinu kvadranta 19 i, u manjem dijelu, južni dio kvadranta 31. Zbog takve prostorne dispozicije sonda VII ima nepravilan trapezoidni oblik, koji prati smjer širenja objekta. U sondi VII iskop je započet na prosječnoj dubini od 55 cm. Na dubini od 1,10 m istraženi su ostaci kasnosrednjovjekovne građevine potvrđeni u arhivskim izvorima. Najvjerojatnije je to južni dio gospodarskog kompleksa dominikanskog samostana sv. Ivana Krstitelja. Unutar navedenih prostorija pronađena je izuzetno skromna i mala količina keramičke građe. Nakon izrade dokumentacije navedeni su zidovi uklonjeni te je nastavljen ručni iskop. Na dubini od oko 1,55 m naišli smo na sjeverni zid prostorije 14, te na nastavak zida 6. Prostorija 14 najvećim je dijelom istražena u kampanjama 2001. i 2005. Tada su pronađeni i ostaci mozaičnoga poda. Ovogodišnjim iskopom evidentirani su ostaci poda samo u istočnom kutu prostorije, dok je u ostalim dijelovima mozaik potpuno uništen. Između sjevernog zida prostorije i zida 6 istražena

je jedna veća prostorija označena brojem 12. Ima nepravilan trapezoidni oblik veličine 7,80 m (sjeverna strana), 4,20 m (jugoistočna), 7,30 m (jugozapadna) i 2,10 m (sjeverozapadna strana). Prostorija je istražena do dubine 2,60 m, a u slojevima prevladava antička keramička građa. U najdubljim slojevima naišli smo i na ostatke željeznodobne keramike. Između prostorija 11 i 12 položen je unutrašnji odvodni kanal, čija je funkcija odvodnja otpadnih voda iz objekta u vanjski kanal koji se proteže uzduž sjevernog zida, uz antičku cestu. Prostoriju 12 na istočnoj strani zatvara zid 26, koji je ujedno zapadni zid novootkrivene prostorije 13. Ona se nalazi u samom sjeveroistočnom kutu objekta (domus) i nastavlja se na reprezentativni dio stambenog objekta. Dužina na sjeverozapadnoj strani iznosi 8,60 m, na sjeveroistočnoj 4,30 m, na jugozapadnoj 5,00 m, dok je na jugoistočnoj strani istražena u dužini 9,60 m. Na dubini od 1,74 m u većem dijelu prostorije evidentirani su ostaci mozaičnoga poda, izrađeni od sitnih bijelih i crnih tesera. U jugozapadnom dijelu prostorije otkriveni su ostaci manjega termalnog kompleksa. Sastoji od dvije manje međusobno povezane prostorije (A i B). Kompleks je postavljen u smjeru sjeveroistok - jugozapad, i obuhvaća površinu od približno 9 m². Prostorija A kvadratnog je oblika, površine 3,5 m², nalazi se u središnjem dijelu, a na sjeverozapadnoj strani naslanja se na prostoriju 12. Njezini se zidovi pojavljuju na dubini 1,93 i završavaju na 2,66 m, a s unutrašnje su strane ožbukani. U prostoriji su, na dubini od 2,45 m, ustanovljeni ostaci nastavka kanala otkrivenoga u prostoriji 12. Kanal je izrađen od kamena pješčenjaka i opeke te obilno zaliven hidrauličnom žbukom. Na dnu prostorije, na dubini od 2,66 m, evidentirano je opločenje od tegula. Prostoriju A i B dijeli pregradni zid 23, izrađen od kamena i opeke. Na središnjem dijelu ima otvor opeke, kroz koji struji topli zrak. U prostoriji B, površine 5,5 m², pronađeni su ostaci suspenzura kvadratnog oblika, ulomci tubulusa, velike količine hidraulične žbuke i mozaičnoga poda. Ulomci mozaičnoga poda izrađeni su od većih crnih i bijelih tesera i imaju geometrijski uzorak. Na dnu prostorije, na dubini od 2,55 m, otkriven je sloj žute, nabijene gline debljine 17-19 cm. U sjeverozapadnom dijelu prostorije uklonjen je manji dio tog sloja gline, te je na dubini od 2,74 m pronađen identičan pod kao i u prostoriji A.

Ovogodišnjim iskopavanjima ukupno je arheološki istražena površina od 140 m². Istražne je radove vodila dr. sc. Marija Kolega, i suvoditelj dipl. arh. Mate Radović.

Financijskim sredstvima Ministarstva kulture RH na lokalitetu Banovac nije mogao biti proveden ovogodišnji plan. Zato je Muzej od Grada Nina zatražio dodatnu pomoć, koja je svestrano pružena. Osiguran je permanentni odvoz zemlje s prošlogodišnje i ovogodišnje kampanje te su izdvojena dodatna sredstva za završetak arheoloških istraživanja na lokalitetu. Dobivenim sredstvima u potpunosti je definiran i zaravnan jugoistočni profil istraženog terena, čime je istražena dodatna površina od 30 m².

- Aserija

Deveta istraživačka arheološka kampanja na Aseriji obavljena je od 16. listopada do 11. studenog. S dijelom stručne ekipe i šesticom radnika koje je financirao i Grad Benkovac, radovi su se nastavili do 2. prosinca.

Istraživanja su bila usmjerena na zonu istočnog dijela urbanog tkiva grada - kod novootkrivenih gradskih vrata, tzv. Malih vrata. Daljnji otkopni slojevi napravljeni su i na potezu vanjskog plašta

sjevernog bedema, od drugoga kasnoantičkog kontrafora iza Trajanovih vrata prema sjeveroistoku. Nastavljeni su i završni radovi na prostoru zapadnog ulaza u Aseriju. Točnije, završni su se radovi obavljali na liburnskom (željeznodobnom) ulazu u predrimsku gradinu te na krajnjem južnom potezu kasnoantičkog zida. Sve spomenute istraživane pozicije ponovno su dale iznimno vrijedne i zanimljive rezultate.

U daljnjim iskopavanjima istočnog dijela urbanog tkiva grada, odnosno prostora unutar novootkrivenih gradskih vrata, otkriven je ugao velike cisterne s vrlo dobrom i kvalitetnom vodootpornom žbukom. U jugoistočnom dijelu otkopa ustanovljena je građevinska štuta s velikim udjelom zidne žbuke, odnosno fresaka na kojima uglavnom prevladavaju crvena i bijela boja. U gornjem horizontu istraženog dijela uočeni su smjerovi vrlo nemarno izrađenih zidova, u strukturi kojih je i poneki sekundarno ugrađen obrađeni kameni blok. S obzirom na spomenute spolije, kao i na tehniku izrade i niveletu gradnje, očito je da je riječ o "recentnoj" arhitekturi koja je preslajala antički horizont. Možda je ona nastala tek u srednjem vijeku, dugo nakon što su stanovnici Aserije napustili već tada uništen grad. U donjim slojevima iskopa dokumentirana je antička i kasnoantička urbana arhitektura, čiji su zidovi izrađeni od finih uslojenih klesanaca.

Istraživanja pod sjevernim bedemom, od druge do treće kule, potvrdila su dosadašnje spoznaje o nastavku kasnoantičkog zida koji je, premda s vrlo malo vezivnog morta, imao znatno kvalitetniju strukturu ispred sjeverozapadnog plašta bedema. Ustanovljeni kasnoantički zid, koji je uglavnom usporedan s gradskim bedemom, u svom sjevernom potezu nije uopće uslojen. Veliki kameni blokovi, elementi grobne i urbane arhitekture, kao i nadgrobni spomenici doslovno su dovučeni do zamišljene linije zida i čine tako kameni nasip kako bi se teže i usporenije primicalo glavnom obrambenom bedemu. Taj je nasip već tada, zbog brojnih razloga, bio oštećen i skromno obnavljan. U strukturi toga kasnoantičkog obrambenog nasipa, uz ulomke baza stupova i kamene blokove koji su pripadali monumentalnoj urbanoj ili grobnoj arhitekturi, ponovno su pronađeni liburnski nadgrobni spomenici, ali i nadgrobne are.

Između kasnoantičkog podzida i gradskog bedema ustanovljen je i smjer prapovijesnog bedema. Na mjestu gdje je napravljena probna sonda viši je od 1,5 m. Na tom položaju prapovijesni je bedem izgrađen na samom kamenu živcu. U svojoj strukturi nema nikakva veziva i potpuno je identičan segmentima prapovijesnog bedema koji su već registrirani na potezu od prve kasnorepublikanske kule prema Trajanovim vratima, odnosno na zapadnom ulazu u grad, uz liburnski ulaz u gradinu i pod kasnoantičkim zidom. Uz sjeverni potez monumentalnoga antičkog bedema, te približno paralelno s njim, liburnski se bedem proteže u dužini većoj od 30 m. Blagi otklon od pravca vidljiv je na početnom zapadnom dijelu, što je i ustanovljeno sondom kod druge kasnorepublikanske kule. Naime, i na je tom mjestu ustanovljen isječak liburnskog bedema, koji je očito presjekla druga kula. U nižim otkopnim slojevima uz prapovijesni - liburnski bedem otkrivene su krhotine željeznodobne i helenističke keramike, što, uz niveletu na kojoj je izgrađen i uz tehniku gradnje, nedvojbeno potvrđuje njegov predrimski - liburnski nastanak. Daljnja istraživanja pokazat će kakvo je njegovo unutrašnje lice te njegov odnos s kasnorepublikanskim bedemom i prvotnom konfiguracijom terena.

Iskop je nastavljen i u smjeru treće i posljednje, četvrte kasnorepublikanske kule na sjevernom plaštu bedema. I dalje su u površinskom otkopnom sloju uočene goleme količine građevne šute, odnosno najvjerojatnije prvotne ispune u gornjim dijelovima oštećenog bedema.

Kao što je već navedeno u prošlogodišnjem izvješću, na zapadnom ulazu u grad, osim do sada ustanovljenih različitih horizonta gradnje (kasnorepublikanska, odnosno ranocarska i dvije kasnoantičke faze), potvrđeno je pretpostavljeno predrimsko naslijeđe gradinskog ulaza. Uz dosadašnje spoznaje o dvije razine ceste i tri faze gradskog ulaza, od kojih stariji horizont potječe iz istog razdoblja kao i najniža niveleta kasnorepublikanskoga ili ranocarskog bedema (2. pol. 1. st. pr. Krista ili sam početak 1. st.), a mlađi nivo naboja ceste pripada ustanovljenom pragu naknadno izgrađenih vrata, otkrivena je i definirana liburnska faza gradinskog ulaza.

Nakon definiranja svih pravaca i niveleta, prostor je u potpunosti pripremljen za prezentaciju. Rubni zidovi antičkog ulaza konzervirani su i restaurirani, put je zasut šljunkom, a prapovijesni ulaz zatvoren tamponom. U strukturu kasnoantičkog zida bit će vraćena replika kamenog žrtvenika s prikazom vučice s Romulom i Remom.

S obzirom na to da je međuprostor od monumentalnog bedema do kasnoantičkog zida, na pravcu od zapadnog ulaza do prve kule, potpuno završen i na odgovarajući način priređen za posjete, sljedeći otkopni sloj nastavljen je od prve kasnorepublikanske kule prema Trajanovim vratima. Na međuprostoru je na doneseni plitki sloj zemlje zasijana trava. Isto je napravljeno i na vanjskom zakošenju kasnoantičkog zida.

Izvađena je akefalna ženska skulptura naknadno ugrađena u kasnoantičku kulu. Nakon čišćenja, obrade, pripreme kalupa i izrade replike, kopija će biti vraćena na prvotnu poziciju. Isto je učinjeno s velikim ornamentiranim blokom sepulkralne namjene iz trećega kasnoantičkog kontrafora.

Na terenu je napravljena sva tehnička i fotografska dokumentacija. Pripremljen je teren za fotogrametrijsko snimanje i skeniranje cijelog poteza sjeverozapadnog bedema i zapadnog ulaza u grad. Završena je konzervacija i prezentacija zapadnog ulaza u grad i sjeverozapadnog poteza bedema. Obavljena su georadarska mjerenja na ulazu, koji je na akvarel-grafici dokumentiran 1985. g. Istraživanje je vodio dr. Ivo Fadić.

- Cvijina gradina u Kruševu

Od 2. do 23. listopada trajala su istraživanja na Cvijinoj gradini u Kruševu. U sedmoj po redu istraživačkoj kampanji nastavljeno je sondiranje arhitektonskog kompleksa na istočnom rubu naselja. Istražena je površina dimenzija 8,5 x 5 m, odnosno ukupno oko 40 m² površine, u sloju debljine najmanje 15 i najviše 80 cm. Otvoren je i istražen treći u nizu objekata koji se nalaze na samom istočnom rubu platoa i koji se, zajedno s još jednom novootkrivenom građevinom, veže za građevinski kompleks na prvoj istočnoj terasi naselja. Početak ovogodišnje kampanje označilo je čišćenje dijela terena od starih navoza koji su se nalazili upravo iznad istražene "prostorije 3". Premda problem navoza zemlje i kamenja s prethodnih istraživanja postoji već nekoliko godina, prvi je put takvo čišćenje organizirano i provedeno. Time je omogućen nastavak radova kojima će se dokraja definirati taj građevinski kompleks. Čišćenje je obavljeno tijekom rujna, prije početka iskopavanja. Prostorija koja je ove godine istražena površinom je najveća, a sadržava dosad najbolje ostatke arheoloških

slojeva koji su netaknuti sačuvani na najvećem istraženom dijelu. Neobičnog je tlocrta, u kojemu se unutar većega kvadratnog prostora nalazi manja prostorija čija je površina u potpunosti adaptirana klesanjem vrhova živog kamenja. U dostupnoj dokumentaciji sa starijih istraživanja, provedenih početkom 20. st., ne mogu se pronaći tlocrti slični tome. Premda još nije jasna namjena tog objekta, njegov specifičan tlocrt svakako je posebnost. Usto, na cijeloj je površini te manje prostorije sačuvan nabijeni sloj zemlje i sitnog kamenja koji je najveća dosad sačuvana površina arheološkog sloja *in situ*. Pronađeno je dosta ulomaka kućne keramike i veća količina druge sitne arheološke građe, više komada rimskog novca iz razdoblja od 1. do polovice 4. st., dijelovi brončanih ukrasnih kopči, ulomci velikih keramičkih pitosa za čuvanje hrane i sl., te rimskoga građevinskog materijala (rimske opeke s pečatom proizvođača) koji govore o intenzivnom životu tog naselja na prijelazu era. Do kraja listopada obavljena je konzervacija svih zidova otkrivenih u ovogodišnjoj kampanji. Istraživanje je vodila Natalija Čondić.

Osim u navedenima, djelatnici Arheološkog muzeja Zadar sudjelovali su kao suradnici i u istraživanjima drugih ustanova. Smiljan Gluščević, voditelj Odjela za podmorsku arheologiju, sudjelovao je u istraživanju na otoku Murteru (vodstvo HRZ-a), a Ivo Fadić i Timka Alilhodžić u istraživanjima Caske na otoku Pagu (voditeljica dr. sc. Anamarija Kurilić).

Neplanirana zaštitna arheološka istraživanja

Zrinsko-frankopanska ulica, Zadar

Od 3. siječnja do 31. ožujka u Zadru su, u Zrinsko-frankopanskoj ulici, na području Relje, obavljani arheološki nadzor i zaštitna istraživanja zbog kompletne rekonstrukcije ulice i izgradnje gradskog kolektora. Od 3. do 16. siječnja obavljan je arheološki nadzor u dvije smjene zbog iskopa kanala od križanja Jazine do zgrade Stare pošte. Na cijelom iskopu nisu uočeni arheološki slojevi. Registrirana je konfiguracija mulja i nasipa iznad njega, što je dokumentirano u više sekcija.

Od 16. siječnja do 31. ožujka istražena je zona do kraja Zrinsko-frankopanske ulice. Ukupno je ustanovljeno 37 antičkih ukopa. Od toga broja 13 je paljevinskih grobova, dok su čak 24 ukopa s ritusom inhumacije. U većini incineriranih grobova pepeo pokojnika je polagan u keramičke urne, no posmrtni ostaci spaljenog pokojnika pohranjivani su i u staklene i kamene urne. U inhumiranim grobovima kosturi pokojnika polagani su u голу zemljanu raku ili, češće, pod tegulama na "dvije vode". Kostur jednog djeteta pronađen je u amfori. Kako je to i uobičajeno na nekropoli Jadera, posebno bogati nalazi i prilozi ustanovljeni su uz paljevinske ukope. Prema letimičnoj analizi ukupnih priloga može se kazati da grobovi pripadaju vremenskom razdoblju od 1. do 3. st.

Potrebno je istaknuti da su, uz spomenute antičke grobove, i u ovoj prilici registrirani pojedini segmenti zidova grobnih parcela te golema zidana kamena konstrukcija koja se najvjerojatnije može definirati kao postolje ili temelj neke edikule, odnosno nekoga monumentalnijeg spomeničkog objekta.

Zaštitno arheološko istraživanje na površini koja je bila ugrožena izgradnjom kolektora i potpunom rekonstrukcijom prometnice dalo je nove i potpunije spoznaje o širenju antičke nekropole Jadera, kao i

o pravcima i veličini grobnih parcela. Usto, istraženih 37 grobnih cjelina dalo je iznimno bogate nalaze, od kojih posebno mjesto pripada brojnoj staklenoj građi i keramičkim uljanicama.

Istraživanje je vodio dr. Ivo Fadić.

- Budžaci u Raševiću

Od 2. do 7. veljače trajala su zaštitna istraživanja na položaju Budžaci u Raševiću. Istražena su 2 groba. Pronađeni su iznimno vrijedni arheološki nalazi koji pripadaju 8. st.

Istraživanja je vodio prof. Radomir Jurić.

- Škabrnja

Od 2. veljače do 27. ožujka izvođena su sondažna istraživanja u Škabrnji (Sv. Luka-mjesno groblje). Odrađeno je 26 radnih dana. Istražene su četiri sonde ukupne površine 122 m² (označene su brojevima I - IV).

Sonda I (vel. 8 x 3 m, dubina 0, 85 m) nije dala nikakvih rezultata. Isto vrijedi i za sonde III (vel. 8 x 4 m, najdublji dio u istočnom dijelu sonde iznosi 137, 5 cm) i sondu IV (vel. 6 x 2 m, dubina 65 cm).

Međutim, u sondi II nađeni su arheološki ostaci iz rimskog doba. Najprije je otvorena sonda veličine 8 x 3 m. Odmah 20-cm ispod sadašnje dubine naišlo se na zid. Sonda je proširivana i produžavana radi praćenja graditeljskih ostataka. Tako su pronađene temeljne stope dvaju zidova s podzidom na njihovu sjeverozapadnom kraju (označeni su kao zid 1 i zid 2). Zid 1 je vidljiv u 10, 30 m dužine i 60 cm širine. Zid 2 vidljiv je u dužini 12 m, a sačuvana širina iznosi od 35 do 90 cm. Oba zida, odnosno njihove stope na jugoistočnom su kraju uništene prilikom gradnje novih grobnica prije nekoliko godina. Kopalo se najviše do dubine od 80 cm.

U prostoru između zida 1 i zida 2 nalazi se kameni naboj, načinjen od amornog kamena, povezan žbukom slabije kvalitete. Na tom istom prostoru pronađen je veći broj ulomaka tegula, paljevine, nekoliko ulomaka oslikane žbuke, ulomaka grubih keramičkih posuda, ponešto životinjskih kostiju te jedan rimski novčić.

Možda je riječ o dijelu pristupnog puta (ulica, staza) prema rimskome graditeljskom sklopu, odnosno rimskoj vili s termama, koja je otkrivena i većim dijelom istražena uz crkvu sv. Luke. Istraživanja je 1996. vodio dr. Nikola Jakšić, s ondašnjeg Filozofskog fakulteta u Zadru, a 1997. isti kolega, zajedno s Ivom Fadićem, tadašnjim voditeljem Antičkog odjela Arheološkoga muzeja u Zadru.

Istraživanja je vodio prof. Radomir Jurić.

- Poljana pape Ivana Pavla II. u Zadru

Dana 13. veljače započela su zaštitna arheološka istraživanja na Poljani pape Ivana Pavla II. u Zadru. Istraživanja se vode radi uređenja dijela područja foruma, prostora koji je služio kao neorganizirano i neuređeno parkiralište. Investitor radova je Grad Zadar.

Istražena je površina od oko 2.500 m², relativne dubine od 60 do 400 cm. Istraživanja su provedena na prostoru južno od rimskog foruma, na mjestu kojega je u srednjem vijeku nastala prostrana poljana poznata pod latinskim nazivom Campus, hrvatski Kampa. Poljana je uređena 1559. g., kada je u njezinu središtu prema projektu vojnog inženjera Giangiolama Sanmichelija. sagrađena velika

cisterna Tim je zahvatom Poljana postala popločeni trg koji se od 18. st. naziva Zelenim trgom jer je služio kao tržnica.

Prvotni je naum istraživača bio otkriti dimenzije cisterne, a na ostalom dijelu provesti sustavna arheološka istraživanja. Otkrivajući dimenzije cisterne, došlo se do spoznaje da niveleta tzv. Zelenog trga ne odgovara izvornoj niveleti i popločenju cisterne iz 16. st. To je potvrđeno i nacrtima iz prve polovice 19. st., otkrivenima u Državnom arhivu u Zadru. Oni pokazuju da je 1844. godine zbog oštećenja obnovljeno popločenje nad cisternom. Tom je prigodom podignuta i niveleta popločenja. S kolegicom Anastazijom Magaš (konzervatoricom savjetnicom Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Zadru) dogovoreno je proširenje radova, čišćenje popločanja (od 20 do 50 cm debljine tvrdog nasipa šljunka), tehničko dokumentiranje, a potom - pod stalnom paskom konzervatorske službe - skidanje popločenja s radi dosezanja izvorne nivelete cisterne i mogućih ostataka izvornog popločenja (orijentiri su uz sjeverni rub cisterne izrađene originalne upojnice iz 16. st.).

Uz jugozapadnu, dužu stranu foruma, bila je u rimsko doba podignuta monumentalna gradska bazilika koju, na temelju njezinih stilskih odlika, treba datirati na kraj 2. ili na sam početak 3. st. Uvjetno se može nazvati *basilicom Severianom* jer je građena u doba careva Severa. Što se tu prije nalazilo, dosad nije moguće vjerodostojno utvrditi. Prema Suiću, stara je Jadera imala dvije bazilike, uz pretpostavku da ih je morala imati i prije kraja 2. st. Na istočnom dijelu, uz portikat foruma, dijelom su rekonstruirani zidovi rimske bazilike. U istraživanjima koja se upravo provode otkrivaju se nastavci njezinih zidova. Bazilika je imala tri lađe, a središnja je završavala na istočnoj strani jednim povišenim podijem (tribunalom) s kojega su gradski magistrati komunicirali s narodom. Tribunal je polukružne tlocrtne osnove, upisan u okvir perimetralnih zidova, a sa strana je, na završetku pobočnih lađa, imao po jednu prostoriju kvadratne osnove. Pretpostavka da se isti takav tribunal nalazio na njezinu zapadnom završetku, uz kuću Rašica, potvrđena je ovim arheološkim istraživanjima, te je utvrđena dužina bazilike od 73 m.

Središnji je dio bazilike većim dijelom uništen gradnjom mletačke cisterne, a otkriveni su i nastavci zidova južnog broda bazilike, dijelom u temeljima zidova cisterne.

Vrlo je značajno otkriće mjestimice originalnog popločenja portikata foruma i tragovi zidova iz najstarije faze gradnje, iz druge pol. 1. st. pr. Krista. Ti zidovi pripadaju republikanskoj, predcarskoj fazi Zadra, fazi prije osnutka kolonije u prvim godinama vladavine prvoga rimskog cara Augusta. Na južnom dijelu iskopa prati se smjer srednjovjekovnoga gradskog bedema uz kolnik ulice Zadarskog mira 1358. Na jugozapadnom dijelu srednjovjekovnih bedema nalazila su se dvojna vrata: Porta Angeli i u 16. st. otvorena nova, Mesnička vrata (Porta Beccaria), nazvana tako po obližnjoj klaonici (ostatci tih vrata otkriveni su u temeljima).

Današnja istraživanja otkrivaju temelje srušenih zgrada iz novijeg doba, ali i ostatke zidova srednjovjekovnih građevina.

Otkopom smo sada u slojevima kasnoga srednjeg vijeka do antike (slojevi koji se sitnim nalazima datiraju u 4. st.). Od značajnijih nalaza treba spomenuti nalaz kaneliranog stupa s foruma, korintski kapitel iz 1. st. (pripadao je trijemu oko foruma), ulomak pluteja s enkarpom od lovorova lišća (pluteji su bili ukrašeni likovima krilatih Amora koji pridržavaju enkarp od lovorova lišća, a su činili ogradu

između stupova gornjeg kata trijema oko foruma), te su otkriveni dijelovi dva prsta mramorne monumentalne skulpture.

Istraživanja je vodila mr. sc. Kornelija A. Giunio.

- Mjesno groblje u Stankovcima

Dana 12. i 21. lipnja intervenirano je na mjesnom groblju u Stankovcima (Gospa Podgrebača). Naime, pri kopanju novih grobova, 40-ak metara od crkve, iskopana je rupa za novi grob dim. 6x3 m.

Dokumentirana su tri oštećena groba s kamenom grobnom arhitekturom, ali bez nalaza.

Radove je vodio prof. Radomir Jurić.

- Zaštitna arheološka istraživanja na Trgu Petra Zoranića u Zadru

Zbog izgradnje gravitacijskoga kolektora od lipnja do listopada vođena su zaštitna arheološka istraživanja na Trgu Petra Zoranića u Zadru.

Prema izvedbenom projektu, trasa gravitacijskog kolektora bila je planirana na poziciji gdje su se očekivali značajniji arheološki nalazi. Naime, prema istraživanjima koja je 1908. proveo J. Bersa, a rezultate kojih je objavio 1910., predviđeno je da je na tome mjestu srednjovjekovni gradski ulaz i dio plašta srednjovjekovnog bedema te ranocarski bedem i monumentalna antička gradska vrata (tipa slavoluka), s bočnim oktogonalm kulama, koja su naknadno (krajem 1. st.) interpolirana u plašt ranocarskog bedema. Nakon dizanja asfalta po projektom predviđenom pravcu ustanovljeno je da se kolektor mora premjestiti preko južnog dijela. Između Grada, Muzeja i Državne uprave tom je prilikom dogovoren daljnji iskop novog smjera kolektora, ali i već započeta iskopavanja na širem prostoru Trga. S obzirom na dosadašnje spoznaje, najnovija zaštitna arheološka istraživanja pružila su niz novih i potpunijih spoznaja i tumačenja. Od antičkih gradskih vrata, koja su bila izgrađena u obliku monumentalnog slavoluka s tri propusta načinjena od četiri pravokutne baze (dvije srednje, šire i bočne, uže) i dvije bočne osmerokutne kule na kvadratnom postolju, vrlo je dobro sačuvana lijeva bočna kula, dok je pravokutna baza uz nju i do nje potpuno uništena. S obzirom na to da je i dalje zadržan smjer antičkog dekumana u vrijeme izgradnje srednjovjekovnog ulaza u grad, lijeva baza središnjeg prolaza antičkih vrata, po svemu sudeći, planski je uklonjena. Međutim, sačuvan je dio izvornoga antičkog nivoa iz ranocarskog (Augustova) razdoblja, kao i niveleta iz vremena gradnje monumentalnih vrata (kraj 1. st.). Na tom starijem horizontu, uz djelomično sačuvani pločnik, otkriven je kameni prag gradskih vrata, koji je iz istog vremena kao i bedem - iz vremena cara Augusta. Nivo srednjovjekovnoga gradskog ulaza (13. st.) gotovo u potpunosti odgovara liniji baze antičkih vrata monumentalnog slavoluka.

Na prostoru između srednjovjekovnog bedema (možda s kraja 11. ili iz 12. st.), ustanovljen je samo snažan poprečni zid, povezan s oktogonalm kulom i srednjovjekovnim bedemom, što upućuje na neku vrstu srednjovjekovnog propugnakula. Kasnoantički zid, vidljiv ispred tzv. Dječjeg dispanzera i u temeljima kuće nasuprot Kapetanovoj kuli, na tom je položaju potpuno uništen. Možda će se pronaći s vanjske strane zida propugnakula.

Otkriven je samo mali segment srednjovjekovnog bedema s obje strane srednjovjekovnih gradskih vrata. Širina bedema odgovara izvornoj širini vidljivog bedema uz Kapetanovu kulu, no on je s

unutrašnje strane preslojen antičkim spolijama, koje najvjerojatnije potječu s monumentalnog slavoluka.

Gradska vrata iz 13. st. iznenadila su stupnjem očuvanosti i kvalitetom izrade. Otkriveno je iznimno kvalitetno utemeljenje s vanjske strane ulaza, gdje je pronađen sekundarno ugrađen epigrafski dio rimske nadgrobne stele. Na tom djelu gradskih vrata dokumentirano je i naknadno vađenje velikih kamenih blokova popločenja ulaza. Uz to, vidljivo je da su spomenuta vrata iz 13. st. naknadno interpolirana u raniji gradski bedem. Na vratima je dokumentiran i kanal za otpadne vode. S vanjske strane srednjovjekovnog bedema i vrata otkriven je masivni zid koji pripada vremenu naknadnog uslojavanja bedema (blokovi antičkih spolija). U nešto nižem sloju utvrđeni su elementi antičke suburbane arhitekture.

Od antičke oktogonalne kule prema Providurovoj palači otkriveni su ostaci srednjovjekovne crkve sv. Petra. Gabariti crkve su čitljivi, ali je sačuvana arhitektura u iznimno lošem stanju. U crkvi i oko nje istraženo je 10 srednjovjekovnih inhumiranih ukopa.

Zbog podzemnih instalacija optičkog kabela, te zbog komunikacije u smjeru Providurove palače, gdje posebna teškoća njezina obnova, te zbog iščekivanja odluke o načinu prezentacije cijelog prostora, nisu nastavljena daljnja iskopavanja.

Istraživanja su vodili dr. Ivo Fadić i zamjenica voditelja Timka Alilhodžić.

- Samostan sv. Nikole u Zadru

Od 24. studenog do 20. prosinca provođena su zaštitna arheološka istraživanja u dijelu južnog krila samostana sv. Nikole u Zadru.

Radi hitne sanacije zidova i uređenje tog dijela prostora u sklopu budućeg Centra za podmorsku arheologiju (u osnivanju), obavljeno je istraživanje na prostoru od oko 11 x 2,75 m (uzdužni rov smjera istok - zapad). Rubovi sonde morali su biti udaljeni najmanje 1 metar od statički loše stojećih zidova. Prostor istraživanja podijeljen je na 3 kvadranta (kvadranti A, B i C) kako bi se olakšalo praćenje iskopa i radi horizontalne stratigrafije nalaza. Prije početka iskopa, radi sigurnosti, od izvođača (GP Duca) naručena je izrada skele.

Prvi su slojevi karakterizirani nalazima recentne arhitekture (ostaci podnica i zidova). Zanimljivo je da se u kvadrantu A već na relativnoj dubini od 75 cm pojavljuje kamen živac (kvadranti A i B). U slojevima crnice (do živca) i crvenice (čišćenjem živca) otkriveno je mnogo ulomaka keramike (grube liburnske keramike, ulomaka grčke crnofiguralne keramike, ulomaka apulske keramike), ulomci certosoidne fibule i dr. U otkopnim slojevima kvadranta B i C otkriveno je više zanimljivih ulomaka keramike (rimske, grčke, liburnske), ulomci oslikane žbuke, ulomci metala, novac, ulomci mozaika od crno-bijelih kockica, a najzanimljiviji su nalazi dviju skulptura nimfi izrađenih od grčkog mramora (visina skulptura je 32 cm, a vjerojatno su pripadale malom nimfeju ili fontani rimske gradske vile). Nadalje, u kvadrantu C neuobičajen je nalaz groba u amfori (grobna struktura zapravo je izrađena od dvije različite amfore), a riječ je o dječjem skeletnom ukopu. Od grobnih priloga na predjelu zdjelice otkrivena je olovna kopča.

Istraživanje je vodila mr. sc. Kornelija A. Giunio.

- Crkva sv. Ivana u Banjevcima

Od 28. studenoga do 6. prosinca trajala su zaštitna istraživanja uz crkvu sv. Ivana u Banjevcima. Tijekom konzervatorskog zahvata na crkvi naišlo se na grobove, pa su provedena istraživanja. Kopalo se sa sjeverne i istočne (apsida) strane crkve i sa sjeverne strane zvonika. Istražena su 4 groba s grobnom arhitekturom, u kojima je bilo položeno više pokojnika. Skromni nalazi upućuju na rani novi vijek.

Istraživanja je vodio prof. Radomir Jurić.

- Trasa državne ceste D-502 od luke Gaženica do izlaza iz Dračevca

Sredinom svibnja iz Hrvatskih cesta Muzeju je stigao zahtjev za obavljanjem nadzora na dijelu trase državne ceste D-502 od luke Gaženica do izlaza iz Dračevca. Prema posebnim uvjetima za gradnju Državne ceste D-502 od luke Gaženica u Zadru do čvora Zadar 2 na autocesti Zagreb-Split, što ih je propisala Uprava za zaštitu spomenika kulture, Konzervatorski odjel Zadar 24. studenoga 2004., na pojedinim je dijelovima trase investitor morao osigurati i financirati zaštitna arheološka istraživanja, odnosno stručni nadzor. Do početka srpnja 2006. dio trase od čvora Zadar 2 do zaključno 5,5 kilometra ceste već je bio probijen i na njemu su završeni zemljani radovi. Također, u luci Gaženica započela je izgradnja vijadukta. Svi su ti radovi, nažalost, obavljani bez propisanoga arheološkog nadzora.

Nakon pripreme dokumentacije i postojeće literature za obilazak trase kod Dračevca, 5. srpnja ekipa je izašla na gradilište spojne ceste u Gaženici. Kako su u luci Gaženica već započeli radovi na vijaduktu, obilazak je proveden kako bi se ustanovila eventualna šteta nastala radovima bez provedenoga arheološkog nadzora. Ustanovljeno je da na dvama evidentiranim objektima - dijelu rimskog vodovoda i manjem gospodarskom objektu, također iz rimskog vremena, nije učinjena izravna šteta. Iskopom temelja za nosače vijadukta nisu uništeni spomenuti ostaci, ali budući radovi na uređenju okoliša i izgradnji novih pristupnih cesta s istočne strane objekta izravno će ugroziti ili čak dijelom zahvatiti ta nalazišta. Prije nastavka radova na tom će području, u dogovoru s investitorom, svakako trebati provesti zaštitna istraživanja i dogovoriti stalni stručni nadzor.

Između 10. i 13. srpnja trajalo je rekognosciranje dijela trase priključne ceste D-502 kroz Dračevac. Na pregledanoj površini nisu ustanovljeni konkretni arheološki ostaci koji bi upućivali na tragove naseljavanja ili pokopavanja na tom prostoru i stoga ovdje nisu potrebna prethodna istraživanja. Međutim, na nekoliko mjesta trasa siječe široke suhozidne ograde i starije zidove, većinom zarasle u gusto raslinje koje onemogućuje njihov detaljniji pregled. Na njima zasada nisu uočeni arheološki ostaci. Usto, zbog velike količine otpadnog materijala navezenoga na šire površine i mjestimičnih dijelova na kojima je površina uništena ne može se sa sigurnošću isključiti mogućnost pojave arheoloških tragova. Investitoru je predložen arheološki nadzor tijekom izvođenja radova kako bi se evidentirale eventualne nove pojave koje do sada zbog navedenih razloga nisu mogle biti ustanovljene.

Navedene je radove vodila Natalija Čondić.

- Nin

Od 4. rujna do 13. listopada Arheološki muzej Zadar - Muzej ninskih starina, u dogovoru s Upravom za zaštitu kulturne baštine - Konzervatorskim odjelom u Zadru i Gradom Ninom, zbog širenja gradskoga groblja Nina na susjednu jugoistočnu parcelu (katastarska čestica 1102), proveo je zaštitna arheološka istraživanja na navedenoj parceli.

Istraživanja su provedena u jugozapadnom djelu ispred spomenute parcele, i to na trapezoidnom prostoru dimenzija: SI stranica - 15 m, JI stranica 19,60 m, JZ stranica 14 m i SZ stranica 14,20 m, tj. istražena je površina od 245 m².

Provedenim su istraživanjima locirani i istraženi ostaci dvaju građevinskih objekata, dviju cesta te sjeverni rub groblja nastalog uokolo crkve sv. Ambroza. Prvi objekt lociran je uz JI profil i istražen je u površini 790 x 765 cm. Na osnovi stratigrafije, načina gradnje i pronađenog materijala možemo ustvrditi da je objekt građen u kasnomu srednjem vijeku, i to na temeljima ranijega antičkog objekta, te da je usko vezan za fortifikacijske tvorevine nastale uokolo Gornjih gradskih vrata. Drugi je objekt smješten uz SZ profil i istražen u površini od 1090 x 780 cm. Istraživanjem je utvrđeno da je izgrađen u antičko doba te da je u kasnoj antici doživio određene promjene u smislu suhozidnih pregradnji. Unutar samih objekata pronađena je manja količina keramičkoga i staklenog materijala. Između objekata smjestila se uzdužna antička sporedna ulica širine 214 cm, dok su ispred JZ pročelja ustanovljeni ostaci veće antičke ulice (decumana). Formiranjem srednjovjekovnoga groblja ulica je uvelike devastirana. Na prostoru decumana i antičkog objekta otkriven je i istražen 21 grob. Na temelju stratigrafije i tipologije grobova moguće ih je kronološki pripisati vremenu od 12. do 16. st. Nalazi su registrirani samo u tri groba, i to par običnih brončanih naušnica, jedan brončani prsten ukrašen dvjema kanelurama, te jedan srednjovjekovni novčić. Sva je osteološka građa izvađena i pripremljena za analizu. Na kraju svakako moramo naglasiti da nam je veliki problem prilikom istraživanja grobova i nižih arheoloških slojeva bio stalni i obilni prodor mora. Istražne radove vodio je Mate Radović, voditelj Muzeja ninskih starina.

- Dvorište kuće Cosmacendi, Zadar

Od 6. do 23. rujna u dvorištu kuće Cosmacendi obavljeni su pripremno-istražni radovi, tj. građevinski otkop temelja za zgradu budućega Muzeja antičkog stakla.

Istraživano područje zahvatilo je površinu od oko 300 m² na sjeveroistočnoj strani postojeće kuće Cosmacendi, izgrađene 1877. g. Zgrada je imala stražnje krilo s podrumskim prostorijama i dvorište, što je potpuno porušeno bombardiranjem u Drugome svjetskom ratu. Na ruševine tog krila zgrade dugi je niz godina deponirana zemlja, kamenje i drugi otpadni materijal. Stoga je većina materijala podignuta strojno, uz stalni nadzor arheologa. Otkriveni su ostaci zidova porušene zgrade, komunikacije između pojedinih prostorija te kasnije prigradnje i komunalni sustavi. Otkopni sloj na cijeloj površini napravljen je na 4,5 m dubine. Otkriveni zidovi porušenog dijela kuće Cosmacendi i kasniji pregradni zidovi uredno su dokumentirani, načinjene su fotosnimke za fotogrametrijsku sliku terena, te su napravljene digitalne i analogne snimke za dokumentaciju i fototeku Muzeja. Radovima je upravljao dr. Dražen Maršić.

- Preko

Dana 10. studenoga djelatnici Muzeja izašli su na intervenciju u Preku, gdje su se prilikom iskopa za postavljanje vodovodnih instalacija pojavili dijelovi arhitekture rimske vile rustike. Zbog zauzetosti kolega iz Antičkog odjela, nadzor iskopa kanala i arheološke radove (s povremenim odlascima na teren) vodila je do 27. studenoga N. Čondić, kada ih je preuzeo S. Gluščević.

Rekognosciranje i inspekcija terena

Djelatnici Arheološkog muzeja često su tijekom 2006. boravili na širem prostoru Zadra i okolice, rekognoscirajući ga i nadzirujući već poznata nalazišta, te stručno intervenirajući kada je bilo potrebno. Obavljene su i brojne inspekcije u Zadru, osobito od voditeljice Odjela za antičku arheologiju mr. Kornelije Giunio.

Odjel za srednjovjekovnu arheologiju rekognoscirao je ove lokalitete: Pag - Stari grad, Povljana (više položaja), Novalja, Dinjiška (Sv. Bartul, Sv. Križ), Radovin (Sv. Petar, intervencija 20. srpnja jer se prilikom iskopa za nove grobove naišlo na starije - dokumentirano je zatečeno stanje), Krneza, Podvršje, Starigrad-Paklenica (Sv. Petar, Večka kula, i dr.), Škabrnja (Sv. Luka, Glavčurak, Smokva gluvača.), Rašević (Budžaci), Korlat, (Sv. Marija, Bašića zemlja, Glavica, Polja, Sv. Jere), Vrana (Gradina, Jovatinka), Zablaće (Vransko jezero), Bibinje (Sv. Petar), Biograd (Sv. Toma), Tkon, Radašinovci (Njivetine, Vinogradine), Velim (Velištak i okolno područje na prostoru poslovne zone Novi Stankovci), Banjevci (Sv. Ivan), Stankovci-mjesno groblje, Budak (Sv. Kata), Kličevica, Morpolača (Sv. Petar), više položaja u Zadru, Udbina (nekoliko položaja) i dr.

- Povljana, otok Pag

Posebice se osvrćemo na rezultate rekognosciranja na području Općine Povljana, na otoku Pagu. Naime, financijskom potporom Općine i Turističke zajednice Povljana, Arheološki je muzej započeo izradu arheološkoga zemljovida općine.

Nakon priprema u Muzeju, 24. travnja započeo je terenski rad na području te općine. Radovi su, s manjim prekidima, trajali do 1. lipnja. Prije naših radova bilo je poznato samo nekoliko arheoloških nalazišta. Našim boravkom na terenu otkriven je i zabilježen veći broj novih arheoloških nalazišta, od kojih najveći broj pripada prapovijesti. Najstariji predmet (dio kamene sjekire) potječe iz eneolitika, a pronađen je na brdu Panos. Pronašli smo najviše kamenih grobnih gomila (ukupno 125, najviše na poluotoku Prutna), koje pripadaju brončanome i željeznom dobu. Evidentirali smo i nekoliko rimskih nalazišta (to su rimska gospodarstva). Primjerenu pozornost pridali smo nalazištima hrvatskoga srednjovjekovlja, bilo onima iz ranoga ili onima iz kasnoga srednjeg vijeka (Stara Povljana - naselje, groblje), Grušna (groblje). Sv. Martin (groblje), Selina (ostaci solane) i dr. Našim radom arheološki je zemljovid postao bitno bogatiji nego što je bio. dosad Tom smo akcijom evidentirali tridesetak nalazišta, od čega je više od polovice prapovijesnih, dok ostala pripadaju rimskom dobu i srednjem vijeku.

Ekipu je vodio prof. Radomir Jurić.

- Polača i Rašević

Dana 31. siječnja kustosica N. Čondić izašla je na intervenciju u Polaču i Raštevici. U Polači je bila u pripremi gradnja vodospremnika na lokalitetu Štrkovača, brončanodobnoj gradini s dvostrukim kružnim bedemom. Taj je objekt planiran u sklopu tzv. istočnog pravca regionalnoga vodoopskrbnog sustava zadarskog zaleđa. Općina Polača obratila se dan prije, 30. siječnja, Arheološkome muzeju sa zamolbom da se teren prethodno pregleda radi postavljanja mogućih arheoloških uvjeta. Očevid je obavljen, a Općina Polača obaviještena je o nužnosti provođenja arheoloških istraživanja na tom lokalitetu. Troškovnik i plan trajanja istraživanja dostavljen je u ožujku. Do danas iz Općine nema informacija o početku toga zahvata. U Raštevici je 29. siječnja jedan mještalin otkrio ostatke grobova u visokom zemljanom profilu iznad puta koji iz Raštevica vodi u Polaču. Ustanovljeno je da je riječ o srednjovjekovnim grobovima (u jednom je pronađena cjelovita posuda). Grobove je u sljedećih nekoliko dana istražio i dokumentirao R. Jurić.

- Novi Stankovci

Krajem veljače iz Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela Zadar stigla je informacija o nastavku radova u zoni B poslovno-industrijske zone Novi Stankovci. Još 2004. godine u toj su zoni evidentirana tri grobna humka izgrađena od kamena, promjera većeg od 10 m. U jednome od njih već je površinskim pregledom pronađen dio keramičke posude, a manji ulomak posude pronađen je i na susjednom humku. Tijekom ožujka izrađeni su prijedlozi troškovnika za istraživanja u Polači i u Stankovcima. Budući da se radovi na oba lokaliteta ne predviđaju u skorije vrijeme (još je u tijeku dobivanje dozvola i traženje financijskih sredstava) i precizniji dogovori bit će obavljeni naknadno. Načelnik Općine Stankovci gosp. Baradić zatražio je kraći elaborat o istraženosti i prapovijesnoj baštini stankovačkog kraja, kako bi ga iskoristio prilikom traženja financijske potpore za predviđena istraživanja. Do kraja 2006. g. nije stigla informacija o početku radova ni iz Stankovaca ni iz Polače.

2. ZAŠTITA

2.2. Konzervacija / 2.3. Restauracija

- Lokalitet Banovac u Ninu - proveden je konzervatorsko-restauratorski zahvat na mozaičnom podu *in situ*. Dimenzije zahvata iznose 13,00 x 2,25 m, površine oko 15 m². Radovima je obuhvaćena površina mozaičnoga poda uzduž jugozapadne strane peristila rimske kuće (domus). Konzervaciju mozaika proveo je Milun Garčević, mozaičar restaurator iz Zagreba.

Konzervatorska je radionica opremljena novom opremom koja će znatno poboljšati brzinu i kvalitetu dosadašnjeg rada (mikropjeskarnik s velikom komorom za odsoljavanje željeznih predmeta, usisavač predviđen za veća opterećenja, ultrazvučno dljeto itd.).

- Konzervatorski su radovi obavljeni na predmetima s ovih arheoloških lokaliteta: T. C. Relja, 1989. g., Pridraga - Sv. Martin, 1997. g.; Nadin, 2003., tumul 12; Nadin, 2004. g. tumul 13; Caska, 2005. g.; Nin - Banovac, 2005. g.; Nin - Sv. Duh, 2005. g.; Radovin, - Sv. Petar, 2005.

g.; Velim - Velištak, 2005. g.; Relja, 2006. g., Debeljak - Sv. Martin, 2006. g.; Zadar - Forum, 2006. g.; Kruševo - Cvijina gradina, 2006. g.; Preko - Ulica Don Vida Dunatova, 2006. g.

- Obrađena je ova sitna arheološka građa: 475 kom. brončanih predmeta, 15 kom. željeznih predmeta, 165 kom. srebrnih predmeta, 20 kom. olovnih predmeta, 15 kom. koštanih predmeta, 3 kom. mješanih predmeta, 2 kom. zlatnih predmeta, 54 kom. staklenih predmeta i 28 kom. jantarnih predmeta
- Ponovljeni su konzervatorsko-restauratorski zahvati na 27 brončanih i jednom jantarnom predmetu iz stalnog postava prapovijesne zbirke Muzeja, te na 9 brončanih i jednom jantarnom predmetu u kombinaciji s broncom iz stalnog postava Muzeja ninskih starina. Također je ponovljen zahvat na dva brončana predmeta s lokaliteta Forum-šetnica 1995./96. Diplomirana inženjerka kemije Josipa Lovrić konzervirala je ukupno 816 arheoloških predmeta.
- Konzervacija građe iz stalnog postava prapovijesti. Na obradu u radionicu otišao je ostatak materijala iz željeznog doba (III.-V. faza liburnske kulture), a u vitrine je vraćena očišćena građa.
- Od travnja do prosinca sustavno su izvođeni konzervatorski i restauratorski radovi na staklenoj građi s lokaliteta Trgovinski centar Relja II, Relja-vrt i Zrinsko-frankopanska ulica u Zadru, kao i na predmetima iz poznate zbirke antičkog stakla Argyruntuma. Za sve je predmete izrađena fotodokumentacija te su dokumentirani u sekundarnom dokumentacijskom fondu Arheološkog muzeja Zadar, u dokumentaciji restauratorskog odjela za staklo.
- Obavljeni su konzervatorsko-preparatorski radovi na otprilike 20-ak velikih kamenih lapida, od kojih su neki bili cjeloviti, ali gotovo pred raspadanjem, a drugi su bili u nešto boljem stanju, ali razbijeni na više fragmenata. Radove je izvela radionica Krševan vlasnika M. Mesića.

Radionica za restauraciju i radionicu suvenira

- Jedini djelatnik radionice, kipar Frane Šunić, radio je na čišćenju keramičkih posuda od zemlje i kalcita te na njihovu lijepljenju i rekonstrukciji (23 starohrvatske posude s lokaliteta Velim), vađenju, čišćenju od žbuke, lijepljenju i rekonstrukciji manjeg broja kamenih spomenika (kip palijate i veliko piramidalno krunište iz Aserije), na izradi većeg broja suvenira, a sudjelovao je i u istraživanjima Aserije te u manjem konzervatorskom zahvatu na starohrvatskim brodovima u Ninu (zajedno s Tončijem Šalovom).
- Ukupno je rekonstruirao i očistio 30-ak keramičkih posuda, pretežno iz srednjovjekovnog razdoblja te izradio 42 gipsana i silikonska kalupa i više od 800 suvenira.

3. DOKUMENTACIJA

Dana 31. ožujka u prostoru Muzeja održano je predavanje o primjeni programa M++ za inventarizaciju građe. Program je u računalu instaliran u posljednjem tjednu ožujka.

Fotolaboratorij

U 2006. Franjo Nedved sudjelovao je u terenskim istraživanjima u Pagu (Stari grad), Radašincima, Stankovcima (Velim), Banjevcima, Škabrnji, Udbini (Karija), Kruševu (Cvijina gradina), Starigradu, Povljani, Pagu i Zadru (intervencija unutar grada). Analognim je aparatom snimljeno i pohranjeno 180 crno-bijelih filmova 6x7 ili 1.800 negativa i 70 filmova u boji ili 2.400 negativa. Razvijeno je 2.400 fotografija formata 10x15. Digitalno je snimljeno oko 3.600 negativa i napravljeno oko 3.600 kopija na papiru.

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava

Zamjenom, kupnjom, darivanjem te vlastitom izdavačkom djelatnošću u Knjižnicu AMZ-a pristiglo je 355 naslova.

- Kupnja: 8 knjiga, 9 časopisa
- Darovanje: 19 knjiga, 10 časopisa, 2 jedinice sitnog tiska
- Razmjena: 106 knjiga, 183 časopisa, 5 jedinica sitnog tiska
- Vlastita izdavačka djelatnost: 9 knjiga, 4 časopisa

4.2. Stručna obrada knjižničnog fonda

- Cjelokupna je novopristigla građa nakon selekcije raspoređena unutar fonda po unaprijed određenim zbirkama. Svaki je primjerak monografije inventiran u knjige, a serijske se publikacije kontinuirano uvrštavaju u inventar periodike.
- Pri inventiranju postoje dva problema. U prvim dvjema inventarnim knjigama popisan je inventar knjižnice u cjelini, tj. knjige i časopisi zajedno, te je potreban dodatni napor kako bi se reinventiranjem ti fondovi podijelili (knjige odvojile od periodike). To je proces koji će se provoditi ("provlačiti") dugi niz godina. U protekloj je kalendarskoj godini reinventirano 290 svezaka knjiga iznosi te 5 časopisa.

Od 1980. g. Inventiranje se provodilo prema knjižničarskim pravilima; knjige i časopisi upisivani su odvojeno, te je na taj način bilo potrebno provesti revidiranje, tj. potvrditi postojanje knjige ili časopisa u knjižnici s jasno označenim inventarnim brojem. Na taj su način revidirana 44 sv. knjiga i 47 sv. časopisa.

Drugi je problem nedostatak prve knjige inventara (od inv. br. 1 do 1110), a to znači da se naslovi koje su prije bile inventirani u toj knjizi moraju ponovno upisivati (sada već u "novootvorenu" knjigu).

U 2006. inventirana su 624 sv. knjiga i 210 sv. časopisa. Ukupno su inventirana 834 sveska (knjiga i časopisa).

- Preuzimanjem bibliografskih zapisa (759), uzajamnom katalogizacijom (164) te katalogizacijom normativne baze knjižnica je povećala broj pretražive građe za 1.020 zapisa.

Tehnička obrada građe

- Reinventiranje: 290 knjiga, 5 časopisa
- Inventiranje: 624 knjige, 210 časopisa
- Revidiranje: 44 knjige, 47 časopisa

Stručna obrada građe

- Preuzimanje bibliografskih zapisa: 648 knjiga, 23 časopisa, 88 nakladničkih cjelina - ukupno 759
- Uzajamna katalogizacija bibliografskih zapisa: 141 knjiga, 3 časopisa, 20 nakladničkih cjelina - ukupno 164
- Uzajamna katalogizacija normativnih zapisa: 97

4.4. Služba i usluge za korisnike

Korisnici knjižnice ponajprije su članovi matične ustanove (Muzeja), ali njezinim se uslugama koriste i druge osobe, npr. profesori Sveučilišta u Zadru te sve veći broj studenata i dr. U čitaonici je korisnicima omogućen slobodan pristup građi, pruža im se pomoć u korištenju elektroničkim izvorima informacija, pomoć pri pretraživanju baza podataka knjižnica u Hrvatskoj i svijetu i sl.

U protekloj godini evidentirana su ova zaduženja: 71 za djelatnike Muzeja te 168 za studente i druge korisnike, dok je korisničkih upita bilo znatno više (oko 387).

4.5. Ostalo

- Nastavljen je postupak razmjene sa suradnicima na području Hrvatske. Na taj je način u domaće institucije poslano 315 različitih muzejskih izdanja. Ponovno smo uspješno pokrenuli zamjenu s većim brojem stranih institucija, te smo tako izvan Hrvatske u protekloj godini poslali 807 sv. publikacija.
- Iz Muzeja je ove godine poslan 81 primjerak publikacija institucijama koje su u sustavu obveznih primjeraka. Ukupan broj poslanih publikacija u 2006. iznosi 1.203.

5. STALNI POSTAV

5.1. Novi stalni postav

Intenziviran je rad na stalnom postavu Antičke zbirke Arheološkog muzeja Zadar započet u rujnu 2005. g. Radilo se na uvodnim tekstovima u tematske cjeline, kao i na tekstu za vodič (katalog) postava. Nadalje, sastavljane su liste spomenika predviđenih za novi stalni postav (inventarne jedinice predmeta koje jednostavno mogu biti prebačene u novi program inventiranja M++). Održano je više sastanaka stručnog kolegija antičara Arheološkog muzeja u Zadru o stalnom postavu Antičke zbirke

6. STRUČNI RAD

6.1. Stručna obrada muzejske građe

- Stručna i znanstvena obrada građe prikupljene arheološkim istraživanjima i rekognosciranjem terena.
- Započeo je sustavni rad na obradi građe s lokaliteta Nadin – autocesta, tj. na više od 20.000 ulomaka keramike i više desetaka brončanih predmeta pronađenih u ukupno 12 istraženih brončanodobnih i željeznodobnih tumula u 3,5 km dugom sjevernom dijelu nadinskog podgrađa. U radovima je kao vanjski suradnik sudjelovao prof. dr. Šime Batović. Zbog opsega posla obrada materijala potrajala je (s povremenim prekidima radi terenskih istraživanja) do kraja godine. U tom je razdoblju obrađen i najveći dio nalaza. Posao obuhvaća prebrojavanje, odvajanje ulomaka po kvadrantima, selekciju prema načinu pečenja, tehnikama izrade i tipologiji, prebrojavanje svake pojedinačne kategorije, lijepljenje ulomaka unutar cjeline kvadranta (kroz sve istražene slojeve) i signiranje odabranih primjeraka.
- Voditelj Odjela za srednjovjekovnu arheologiju Radomir Jurić nastavio je izrađivati arheološki zemljovid srednjovjekovnih nalazišta na širem zadarskom području. Obradio je više od trideset nalazišta.
- Nastavljen je rad na računalnoj tipografiji i bibliografiji Liburnije, a nastavljeno je i prepisivanje talijanske ulazne inventarne knjige *Registro d'entrata* (B. Nedved).
- Posebice vrijedi izdvojiti suradnju sa skupinom japanskih kemičara koji su u Zadru boravili 12 dana i analizirali 30-ak staklenih posuda iz Zadra, Starigrada, Šibenika, Splita, Cresa i Pule. Za tu je priliku materijal posuđen i uredno vraćen ustanovama vlasnicima.

6.5. Posudbe i davanje na uvid

Manji kontigent spomenika iz srednjovjekovne zbirke Muzeja posuđen je Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu za izložbu *Prvih pet stoljeća hrvatske umjetnosti*.

6.7. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika

Dr. sc. Smiljan Gluščević

- Gluščević, Smiljan. *Alcuni ritrovamenti medievali e postmedievali dagli abissi dell'Adriatico orientale croato*. // The Heritage of Serenissima, Koper, 2006, str. 73-76.
- Gluščević, Smiljan. *Liburnske serilije i starohrvatski brodovi iz Nina*. // Leksikon HAD-a, 100 lokaliteta hrvatske arheologije, Zadar, 2006.
- Gluščević, Smiljan. *Muline i Gospodska gomila*. // Leksikon HAD-a, 100 lokaliteta hrvatske arheologije.
- Gluščević, Smiljan. *Arheološka i hidroarheološka istraživanja u općini Preko*. // Naši školji, Preko.

- Gluščević, Smiljan. *Nalazi srednjovjekovnog i novovjekovnog stakla u podmorju hrvatske obale Jadrana*. Publikacija o staklu s Gnalića (The Heritage of Serenissima).
- *Analysis of Roman Glass Excavated from Zadar, Croatia Using a Portable XRF Spectrometer* (I. Nakai, K. Tantrakarn, N. Kato, A. Hokura, Y. Fujii & S. Gluščević), poster, AIHV XVII u Antwerpenu.

Dr. sc. Ivo Fadić

- Fadić, Ivo. *Asseria - istraživanja godine 2005*. // Obavijesti HAD-a 1, Zagreb, 2006., str. 92-101.
- Fadić, Ivo. *Staklar Alexandros*. // Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku 99, Split, 2006., str. 153-160.
- Fadić, Ivo. *Stakleni lijevci s prostora antičkog Jadera*. // Histria Antiqua 14, Pula, 2006., str. 125-133.
- Fadić, Ivo. *Podgrađe kod Benkovca*. // Stotinu hrvatskih arheoloških lokaliteta, 2006., Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", 2006., str. 208-209.
- Fadić, Ivo. *Import of Syrio-Palestinian Glass Products in Liburnia*. // Le routes del' Adriatique antique (Putevi antičkog Jadrana), Ausonius, 2006., str. 253-255.
- Fadić, Ivo. *Argyrunum u odsjaju antičkog stakla*. Zadar, 2006.
- Fadić, Ivo. *Novi liburnski nadgrobni spomenici iz Aserije*. // Asseria 4, Zadar, 2006., str. 73-104.

Radomir Jurić

- Jurić, Radomir. *Tko su posjetitelji Arheološkoga muzeja u Zadru?* // Zbornik radova, III. skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem, Zagreb, 2006., str. 224-233.
- Jurić, Radomir. *Biograd*. // Stotinu hrvatskih arheoloških nalazišta, Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", Zagreb, 2006., str. 92-93.
- Jurić, Radomir. *Udbina*. // Stotinu hrvatskih arheoloških nalazišta, Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", Zagreb, 2006. str. 276-277.

Dr. sc. Marija Kolega

- Kolega, Marija. *Nin*. // Stotinu hrvatskih arheoloških nalazišta, Zagreb, 2006., str. 178-179.

Mr. sc. Kornelija A. Giunio

- Giunio, Kornelija A. *Zadar - antika*. // Stotinu hrvatskih arheoloških nalazišta, Zagreb, 2006., str. 304-305.
- Giunio, Kornelija A. *Zadar - rano kršćanstvo i srednji vijek*. // Stotinu hrvatskih arheoloških nalazišta, Zagreb, 2006., str. 306-307.

Dr. sc. Dražen Maršić

- Maršić, Dražen. *Amfiteatar u Burnumu. Stanje istraživanja 2003.-2005.*, Drniš – Šibenik - Zadar, 2006., 32 str. (zajedno s N. Cambi, M. Glavičić, Ž. Miletić i J. Zaninović).
- Maršić, Dražen. *Piramidalna kruništa iz Aserije*. // Asseria 4, Zadar, 2006., str. 105-125.

Natalija Čondić

- Karavanić, I., Čondić, N. *Probno sondiranje Velike pećine u Kličevici kod Benkovca*. // Obavijesti HAD-a 38/2 (2006.), str. 45-50.

Timka Alilhodžić

- Alilhodžić, Timka. *Bibliografija Aserije 3*. // Asseria 4, Zadar, 2006., str. 247-257.

6.6. Sudjelovanje na kongresima i savjetovanjima

Radomir Jurić

- Međunarodni znanstveni skup *Kraljski Dalmatin - 200 godina zadarskoga i hrvatskoga novinarstva u europskom kontekstu*, Zadar, 12.- 13. srpnja, s referatom *Francuski opsadni novci iz 1809. i 1813. godine*. Organizator skupa: Odjel za informatologiju i komunikologiju Sveučilišta u Zadru, Grad Zadar i Zadarska županija.
- IV. skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem, Knin, 14. - 16. listopada. Referat *Arheološki muzej u Zadru i studentska populacija*. Organizatori: Hrvatsko muzejsko društvo-Sekcija za muzejsku pedagogiju Zagreb i Kninski muzej.
- Međunarodno arheološko savjetovanje, Pula 21. - 25. studenoga. Referat *Ranosrednjovjekovno groblje u Velimu kod Benkovca*. Organizatori: Centar za arheologiju Brijuni-Medulin, pod visokim pokroviteljstvom UN-a, organizacije ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu UNESCO-a, u suradnji s hrvatskim arheološkim muzejima i dr.
- Znanstveni skup o dr. sc. Vjekoslavu Maštroviću (u povodu 20. obljetnice njegove smrti). Referat *Sjećanje na dr. sc. Vjekoslava Maštrovića*. Organizator: Znanstvena knjižnica Zadar.
- U sklopu V. kongresa infektologa Hrvatske, koji je u rujnu priređen u Zadru, u sklopu svečanog otvorenja kongresa (23. rujna) održao predavanje (popraćeno ilustracijama) o kulturno-povijesnim spomenicima u Zadru.
- Uz Blagdan sv. Martina (odnosno dan uoči toga blagdana, 10. studenoga u večernjim satima), održao je predavanje o rezultatima ovogodišnjih rekognosciranja na području općine Poveljana. Predavanju koje je bilo popraćeno ilustracijama prisustvovali su mnogi mještani Poveljane. Organizatori: Općina Poveljana i Turistička zajednica Poveljana.

Cvita Raspović

- IV. skup muzejskih pedagoga - predavanje *Scenska igra - primjer interdisciplinarnog muzejskog rada*, Knin, 11. - 14. listopada

Dr. sc. Smiljan Gluščević

- Prisustvovanje međunarodnom znanstvenom skupu *Viticulture and Olive Growing from Prehistory to the Middle Ages* u Puli

Dr. sc. Dražen Maršić

- Zbog činjenice da će Arheološki muzej, zajedno sa Sveučilištem u Zadru, 2007. g. biti domaćin 13. godišnje konferencije Europske udruge arheologa, ravnatelj Muzeja dr. Dražen Maršić prisustvovao je 12. godišnjoj konferenciji u Krakowu, u Poljskoj.

6.8. Stručno usavršavanje

Cvita Raspović

- Sudjelovanje na trodnevnoj radionici *Kraluši* Samoborskog muzeja, održanoj u Narodnome muzeju

6.13. Ostalo

- Gluščević, Smiljan; Orlić, Marijan. Projekt *Statua i brodolom* - vađenje brončane statue i hidroarheološko istraživanje na mjestu nalaza
- Nastavljene su predradnje za pripremu izložbe o arheološkim istraživanjima antičke luke u Zatonu autora Smiljana Gluščevića, izložbe *Antičko staklo Aserije*, autora Ive Fadića, kao i izložbe fotografija Jose Špralje.

Radovi u tisku

- Gluščević, Smiljan. *Evidence for the nutrition of sailors from the Roman harbour at Zaton near Zadar*, *Archaeologia maritima mediteranea* 3, Rim, 2007. (u tisku) (s M. Jurišić, R. Šoštarić, S. Vujčić Karlo).
- M. Čelhar, S. Gluščević, M. Ilkić, *Numizmatički nalazi iz antičke nekropole na području Trgovinskog centra Relja u Zadru. // Diadora 22, Zadar, 2007. (u tisku).*
- S. Gluščević, Kornelija A. Giunio. *Amuleti egipatskog kulturnog kruga i grob 877 s nekropole na Relji u Zadru. // Diadora 22, Zadar, 2007. (u tisku).*
- Jurić, Radomir. *Starigrad-Paklenica - Sv. Petar. // Hrvatski arheološki godišnjak, 2 Zagreb, 2006. (u tisku).*
- Jurić, Radomir. *Pag - Stari grad. // Hrvatski arheološki godišnjak, 2, Zagreb, 2006. (u tisku).*
- Jurić, Radomir. *Udbina - Stolnica Sv. Jakova. // Hrvatski arheološki godišnjak, 2, Zagreb, 2006. (u tisku).*
- Jurić, Radomir. *Velim - Velištak. // Hrvatski arheološki godišnjak, 2, Zagreb, 2006. (u tisku).*
- Jurić, Radomir. *Radovin - Sv. Petar. // Hrvatski arheološki godišnjak, 2, Zagreb, 2006. (u tisku).*
- Jurić, Radomir. *Radašinovci - Vinogradine. // Hrvatski arheološki godišnjak, 2, Zagreb, 2006. (u tisku).*
- Jurić, Radomir. *Zadarski opsadni novci iz 1809. i 1813. // Medijska istraživanja (u tisku).*

- Jurić, Radomir. *Ranosrednjovjekovno groblje u Velimu kod Benkovca*. // Diadora 22 (u tisku).
- Giunio, Kornelija A., Gluščević, S. *Amuleti egipatskog kulturnog kruga i grob 877 s nekropole na Relji u Zadru*. // Diadora 22 (u tisku).
- Čondić, Natalija. *Cvijina gradina*. // Hrvatski arheološki godišnjak 2 (u tisku).
- U cijelosti su za tisak pripremljene monografije o starohrvatskom groblju na Ždrijacu u Ninu autora prof. dr. Janka Beloševića, i knjiga *Zadar na pragu kršćanstva* prof. dr. Pavuše Vežića.
- U pripremi je 22. svezak muzejskoga glasila Diadora.

Stručna i znanstvena suradnja

- Nastavljena je intenzivna i raznovrsna stručna i znanstvena suradnja s ustanovama u Hrvatskoj, inozemstvu i Zadru: Arheološkim muzejima u Splitu i Puli, Upravom za zaštitu kulturne baštine - Konzervatorskim odjelima u Zadru i Gospiću, Sveučilištem u Zadru (Odjelom za arheologiju, Odjelom za povijest, Odjelom za povijest umjetnosti, Odjelom za informatologiju i komunikologiju i dr.), Filozofskim fakultetom u Zagrebu, Muzejom hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu, Zavičajnim muzejima u Biogradu, Benkovcu i Obrovcu, Muzejom Like u Gospiću, Gradskim muzejom u Šibeniku, Klovićevim dvorima, Institutom za arheologiju u Zagrebu, Odsjekom za arheologiju HAZU u Zagrebu, Zavodom za povijesne znanosti HAZU u Zadru itd.
- Od lokalnih ustanova suradnja je ostvarena je s Gradom Novaljom glede muzeološke djelatnosti (izrada stalnog postava zbirke Stomorica - ranokršćanski i srednjovjekovni spomenici). Surađivali smo i s Gradom Pagom, Gradom Zadrom i Benkovcem te Općinama Poveljana, Kolan, Starigrad-Paklenica, Škabrnja, Bibinje, Stankovci, Tkon i dr., a sve radi očuvanja kulturne baštine na tim područjima, napose arheološke.

7. ZNANSTVENI RAD

7.1. Tema i nositelj projekta

Nekoliko je stručnih djelatnika Muzeja u svojstvu suradnika bilo uključeno u znanstvene projekte drugih srodnih ustanova: dr. Ivo Fadić na projektu prof. dr. S. Čače i dr. A. Kurilić, prof. Radomir Jurić na projektima prof. dr. J. Beloševića i prof. dr. M. Šlausa, a dr. Smiljan Gluščević na međunarodnom projektu *The Heritage of Serenissima*. Posljednji je aktivno radio na pripremama za moguće sudjelovanje u projektu *Monitoring and ecology of benetic communities of the Croatian Adriatic* dr. Stewarta Schultza i *Tempus* dr. Lea Marušića.

7.3. Znanstveno usavršavanje

- Smiljan Gluščević, voditelj Odjela za podmorsku arheologiju, obranio je doktorsku disertaciju *Zadarske nekropole od 1. do 4. stoljeća - organizacija groblja, pogrebni obredi, podrijetlo, kultura, status i standard pokojnika* pred povjerenstvom u sastavu: akademik N. Cambi, docent dr. sc. Željko Miletić i docent dr. sc. Dražen Maršić.

- Doktorski studij na Sveučilištu u Zadru nastavio je R. Jurić. Obranio je sinopsis disertacije *Starohrvatski nakit u dalmatinskoj Hrvatskoj i Istri od 7. do 11. st.* pred stručnim povjerenstvom u sastavu: prof. dr. Željko Tomičić, dr. Janko Belošević, prof. emeritus i prof. dr. Ante Uglešić.
- Kornelija A. Giunio nastavila je rad na doktorskoj disertaciji *Svećenici i svećeničke organizacije u rimskoj provinciji Dalmaciji*, prijavljenoj na Sveučilištu u Zadru (mentor akademik Nenad Cambi).
- Konzervatorica Josipa Lovrić položila je u Zagrebu stručni ispit za muzejsko zvanje restauratora metala, stakla i keramike.

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

U prostoru Antičke zbirke, koja je do početka njezina preuređenja služila kao mjesto za održavanje povremenih izložbi, postavljen je veći broj gostujućih izložbi.

- U sklopu studentske manifestacije Antički dani 3. svibnja otvorena je izložba studenata Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru s naslovom *Žena u rimskom svijetu*. Na otvorenju izložbe prigodno je predavanje održala dr. sc. A. Kurilić s naslovom *Žena i njen položaj u staroj Liburniji*.
- U povodu održavanja međunarodnoga znanstvenog skupa *Kraljski Dalmatin - 200 godina zadarskoga i hrvatskoga novinarstva u europskom kontekstu*, Zadar 12.- 13. srpnja, u prostorima Muzeja otvorena je 11. srpnja izložba s naslovom *Počeci hrvatskoga novinstva i publicistike* Nacionalne i sveučilišne knjižnice Zagreb.
- U prostorima Muzeja, točnije u crkvi sv. Donata, 10. listopada otvoren je dio velike međunarodne izložbe *Sveta Anastazija/Stošija - most između kršćanskog Istoka i Zapada*. Izložba je održana pod najvišim pokroviteljstvom Ministarstva kulture.
- S izložbom *Od svetišta Mitre do crkve sv. Mihovila - rezultati istraživanja u Prološcu Donjem - Postranju* autora prof. Ljubomira Gudelja, gostovao je Muzej hrvatskih arheoloških spomenika iz Splita. Izložba je otvorena 17. listopada te je pobudila veliko zanimanje javnosti i sredstava javnog priopćenja.
- Od 5. kolovoza do 21. rujna Arheološki muzej Zadar, zajedno s novoosnovanim Muzejom antičkog stakla, gostovao je u Gradskome muzeju u Umagu s izložbom *Argyrum u odsjaju antičkog stakla* autora dr. Ive Fadića. Uz izložbu je tiskano drugo, dopunjeno izdanje pratećeg kataloga, a priređena je u sklopu manifestacije *Sepomaia*.

10. IZDAVAČKA DJELATNOST

10.1. Tiskovine

U vlastitoj nakladi i u suradnji s drugim kulturnim institucijama Arheološki muzej Zadar izdao je više važnih publikacija.

- U suradnji s Maticom hrvatskom iz Zadra završeno je tiskanje 2. sveska odabranih radova prof. dr. Šime Batovića *Opera selecta*. Početkom lipnja oba su sveska predstavljena u prostorijama Matice hrvatske u Zadru. Na predstavljanju je sudjelovao R. Jurić, koji je govorio o djelovanju prof. Batovića u Arheološkome muzeju.
- U kolovozu je u povodu gostovanja u Gradskome muzeju u Umagu, zajedno s Muzejom antičkoga stakla, tiskan dopunjeni katalog izložbe *Argyrunum u odsjaju antičkog stakla* autora dr. Ive Fadića.
- Objavljen je 4. svezak časopisa *Asseria* (za 2006. g.).

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

I tijekom cijele godine stručni su djelatnici Muzeja, prema organiziranom rasporedu, imali stručna vodstva za brojne učeničke, turističke i druge skupine (npr. za branitelje oboljele od PTSP-a, za strana vojna izaslanstva, za kolege iz inozemstva).

11.3. Radionice i igraonice

Djelatnost Odjela za andragoško-pedagošku djelatnost koncentrirana je na 3 područja: na projekt *Zvuk... Ton... Glas*, na organizaciju kreativno-edukativnih radionica i na organiziranju stručnih dežurstava u Muzeju i crkvi sv. Donata.

- Aktivnosti na projektu *Zvuk... Ton... Glas* izvođene su u trajanju od mjesec dana (15. travnja - 15. svibnja) nizom kreativno-edukativnih radionica. Planirana završna svečanost nije održana.
- Izvedeno je 13 kreativno-edukativnih radionica sa sudionicima iz osnovnih i srednjih škola sa zadarskog područja.
- *Antički Zadar* - projekt koji su u Zadru provodile hrvatske srednje škole s dvojezičnom nastavom (5. - 8. svibnja).

11. 4. Ostalo

Primošten (19. svibnja) - sudjelovanje na Smotri učeničkih zadruga u svojstvu članice Povjerenstva (Cvita Raspović)

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU

12.1. Press / 12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

Suradnja sa sredstvima javnog priopćavanja ostvarivala se putem intervjua objavljenih u lokalnim tiskovinama Zadarski list, Zadar News, Slobodna Dalmacija, Jutarnji list, a česta su bila i gostovanja u emisijama na Radio Zadru i lokalnim radiopostajama.

Intenzivnu suradnju sa sredstvima javnog priopćavanja posebice su ostvarili S. Gluščević i K. A. Giunio.

Smiljan Gluščević

- Radio Zadar - o Muzeju antičkog stakla i Muzeju podvodne arheologije
- Radio Zagreb 1. program (emisija Katapultura) - o Muzeju antičkog stakla i Muzeju podvodne arheologije
- Radio Zadar - o suradnji s Izumijem Nakaijem (uz njegovo sudjelovanje) iz Tokija
- Radio Zadar (emisija Kultura srijedom) - o suradnji s japanskim kemičarima
- Metro - o podmorskim nalazištima na Jadranu
- Radio Zadar (emisija Kultura srijedom) - o Europskom kongresu arheologa (sudjelovali A. Harding i P. Novaković)
- Šibenski list - o radovima na Murteru i hidroarheologiji na Jadranu
- Novi radio - o istraživanjima na Grebenima kod Silbe
- HRT (za emisije Panorama i More) - o podmorskim istraživanjima u Zatonu
- Slobodna Dalmacija - o podmorskim istraživanjima u Zatonu
- Zadarski list - o hidroarheološkim istraživanjima u Zatonu
- Radio Zadar - o hidroarheološkim istraživanjima u Zatonu
- Radio Zadar - o hidroarheološkim istraživanjima na Grebenima
- Radio Zadar - o hidroarheološkom rekognosciranju zadarskog akvatorija
- Zadarski list - o hidroarheološkim istraživanjima na Grebenima
- Slobodna Dalmacija - o hidroarheološkim istraživanjima na Grebenima
- HRT (za emisije Panorama i More) - o podmorskim istraživanjima na Grebenima
- Radio Zadar - o rekognosciranju zadarskog akvatorija općenito
- Radio Zadar - o arheološkom kongresu u Puli
- Zadarski list - o antičkim nekropolama Zadra i doktorskoj disertaciji
- Radio Zadar - o antičkim nekropolama Zadra i doktorskoj disertaciji

Kornelija A. Giunio

- Intervju s D. Mezić iz Slobodne Dalmacije, 17. veljače, članak *Pronađen reljef sv. Krševana*
- D. Mezić, Slobodna Dalmacija, 18. veljače, članak *Konjanik na promatranju*
- Intervju s N. Radić iz Jutarnjeg lista, 22. veljače, članak *Počelo istraživanje zadarskog Foruma*
- Intervju s D. Mezić iz Slobodne Dalmacije, 22. veljače, članak *Iz mletačke cisterne voda će opet poteći*
- Intervju s M. Knežević iz Zadar Newsa, 22. veljače, članak *Zadarski forum uz baziliku krije i ostatke kazališta?*

- Intervju s A. Perović iz Zadarskog lista, 17. srpnja, članak *Uskoro postavljanje panoa s informacijama o nalazištima*
- Intervju s A. Perović iz Zadarskog lista, 20. studenoga, članak *Projekt suživota kulturne baštine i suvremenosti*
- Članak o tribini Matice Zadrana na kojoj je autorica sudjelovala kao voditeljica istraživanja na forumu, A. Perović, 21. studenoga, članak *Na uređenje se čeka već 40 godina*
- Članak o tribini Matice Zadrana na kojoj je autorica sudjelovala kao voditeljica istraživanja na forumu, A. Perović, 22. studenoga, članak *Projekt usklađen s dugogodišnjim razmatranjima konzervatora*
- Članak o tribini Matice Zadrana na kojoj je autorica sudjelovala kao voditeljica istraživanja na forumu, D. Mezić, 22. studenoga, članak *Forum će biti - susret prošlosti i budućnosti*
- Intervju s A. Perović za Zadar News, 29. studenoga, članak *Uskoro završno uređenje Poljane Pape Ivana Pavla II.*

12.4. Promocije i prezentacije

Kao voditeljica zaštitnih arheoloških istraživanja na Poljani pape Ivana Pavla II. Kornelija A. Giunio bila je pozvana na tribinu Matice Zadrana s temom *Uređenje Poljane Pape Ivana Pavla II.*, 20. studenoga u svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru. Sudjelovali su akademik I. Petricioli, dipl. ing. arh. A. Uglešić - autor projekta navedene Poljane, prof. dr. sc. P. Vežić, prof. A. Magaš, dipl. ing. arh. P. Marušić i kao predstavnik Grada dipl. ing. arhi. N. Kozulić. Kornelija A. Giunio sudjelovala je s predavanjem o dosadašnjim rezultatima arheoloških istraživanja.

13. MARKETINŠKA DJELATNOST

Na Međunarodni dan muzeja posjetitelji su imali slobodan ulaz u Muzej, Muzej ninskih starina i Sv. Donat, za najavljene skupine organizirana su stručna vodstva, a muzejske publikacije i suveniri mogli su se nabaviti po povoljnijim, 50% nižim cijenama.

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

Arheološki muzej u Zadru, Muzej ninskih starina i crkvu Sv. Donata posjetila su ukupno 73.353 posjetitelja.

- Arheološki muzej Zadar: 5.602
- Područna arheološka zbirka u Ninu: 7.011
- Crkva Sv. Donata 60.740.

Najveći broj posjetitelja ostvaren je tijekom turističke sezone, kada su svi izložbeni prostori Muzeja bili otvoreni svaki dan do kasnih večernjih sati.

16. OSTALE AKTIVNOSTI

16.2. Ostalo

- Na obuci kod konzervatorice Josipe Lovrić boravi dipl. ing. Antonija Maletić za potrebe HRZ-a.
- U Muzeju ninskih starina u Ninu Svjetlana Pijaca osim poslova recepcionarke obavljala je i poslove crtačice i vodiča. Tijekom ljetne turističke sezone, kada je Muzej bio otvoren cijeli dan (do 22 sata), poslove recepcionarke obavljala je i Majda Predovan, dipl. arheologinja.

Rad Zavičajnog muzeja u Benkovcu

- Od 10. svibnja 2005. g. na upražnjeno mjesto voditelja Zavičajnog muzeja u Benkovcu uposlen je dipl. arh. Hrvoje Mičić, koji je preuzeo brigu o čišćenju i održavanju objekta, sređivanju muzejske građe, a aktivno je uključen i u projekt istraživanja Aserije.
- Tijekom 2006. g. Mičić je aktivno sudjelovao u istraživanjima Aserije, a obavio je i dva rekognosciranja: na Gradini u Nadinu, gdje je skupio 20-ak ulomaka rimske keramike, i na lokalitetu Puste kod Tinja, gdje je skupio 50-ak ulomaka prapovijesne i srednjovjekovne keramike.
- U kaštelu Benković u kojemu se Muzej nalazi, održana je u lipnju izložba *Uredimo svoj okoliš* te predstavljen 3. svezak časopisa *Asseria*.
- Sve su učestaliji posjeti stranih turista među kojima su najbrojniji Mađari. Posjetitelji u Muzej dolaze iz Biograda ili svraćaju na putu prema NP-u Krka. Njihov se mjesečni broj kreće od 130 do 180. U 2006. g. u Muzeju je bio i velik broj stručnih ekskurzija.